Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi ● Rok wydania IV ● 1 - 7 listopada 1993 r. ● nr 44 (78)

ODEZWA

Do prezesów oddziałów Związku, Stowarzyszeń, nauczycieli języka polskiego, członków i sympatyków ZPB.

Szanowni Państwo!

Dzisiaj, po raz kolejny, bierzecie do rąk nasze pismo, nasz ulubiony "Głos".

To, że możecie go otrzymać, jest zasługą pracowników redakcji z redaktorem naczelnym p. Laurą Michajlik i kierownictwa Związku. Mimo, że nie otrzymaliśmy od rządu białoruskiego dostatecznych dotacji na ten cel, "Głos znad Niemna" od stycznia 1992 r. ukazywał się regularnie w prenumeracie, a od 15 września 1993 r. jest redagowany i wydawany w Grodnie. Jest to dla nas jako Polaków wielkim osiągnięciem.

Daliśmy przykład, że stać nas na to, by nie tylko zorganizować od zera pracę, ale też utrzymać swoją własną polską gazetę.

Sytuacja ekonomiczna dziś jest diametralnie inna w całym państwie białoruskim. Z powodów finansowych padają niektóre tytuły gazet białoruskich i rosyjskich.

Wydanie "Głosu" kosztuje nas miesięcznie 1 mln 900 tys. rubli, natomiast za półroczną prenumeratę uzyskaliśmy tylko 1 mln 530 tys. rubli. Należy wziąć pod uwagę, że wkrótce musimy kupić papier, którego cena za 1 tonę wzrosła już do 900 tys.rb.

Jak państwo widzicie, sytuacja naszej gazety jest krytyczna. Mamy z niej dwa wyjścia: albo przestać wydawać nasze pismo, i tym stracimy wszyscy, ponieważ świadomy Polak uważa za swój honor mieć w domu polską gazetę, albo to, że musimy wszyscy razem utrzymać nasz "Głos". Kierownictwo Związku ma plan zarabiania pieniędzy i już go realizuje, niestety tych środków na pełne utrzymanie gazety nie wystarczy.

Aby podołać tej trudnej sytuacji finansowej i uratować nasze pismo, musimy od Nowego Roku zwiększyć jego nakład dwukrotnie. W obecnej chwili stałych prenumeratów mamy ponad 7 tys. Jeżeli każdy z nas wyrazi zgodę na prenumeratę i namówi do tego jeszcze jedną osobę, to będzie nas około 15 tyś, a to pozwoli już być naszej gazecie samowystarczalną.

Szanowni Państwo!

Ponieważ na II Zjeździe wybraliście mnie na Prezesa i odpowiadam przed Wami za los naszego pisma, uważam, że mam moralne prawo nie tylko prosić o Waszą pomoc - mam na myśli działaczy ZPB i członków - ale także jej potrzebować. Bardzo proszę Was wszystkich o wyznaczenie ludzi we wsiach, miasteczkach, miastach, we wszystkich przedsiębiorstwach, instytucjach i urzędach, gdzie mieszkają i pracują Polacy, odpowiedzialnych za prenumeratę. Osoby te wejdą do mieszkań i zbiorą podpisy od zwolenników naszej gazety, namówią ludzi, którzy "nie mają" czasu na kontakt z polską gazetą.

Proszę pamiętać, że to my z państwem, jako działacze Związku odpowiadamy za prenumeratę "Głosu" i jego los.

Z każdym nowym numerem nasze pismo robi się coraz lepsze i w związku z tym mamy dużo argumentów do powiększenia elektoratu "Głosu". Obecnie niemało Polaków wykupuje inne gazety tylko ze względu na program telewizyjny. Wzięliśmy to pod uwagę i już program ten jest drukowany w naszej gazecie po białorusku i rosyjsku.

Ważnym argumentem jest i to, że nasza gazeta jest prawie dwukrotnie tańsza np. od "Grodzieńskiej Prawdy", którą kupuje wiele Polaków ze względu na program TV.

Zauważyli Państwo, że w "Głosie" rozpoczęliśmy rubrykę "Z życia ZPB". Dajemy w niej także wiadomości z Polski, które znaleźć można tylko w tej gazecie, gdyż gazety z Polski na Białoruś nie docierają. Coraz obiektywniej piszemy o życiu politycznym i ekonomicznym na Białorusi. Zamierzamy drukować również materiały poświęcone naszym dzieciom i młodzieży, włącznie z problemami odradzającego się na Białorusi szkolnictwa i harcerstwa.

Właśnie to ostatnie pozwala mieć pewny argument dla nauczycieli języka polskiego do rozmów z dziećmi i rodzicami na temat potrzeby podpisania przez nich gazety "Głos nad Niemna".

Jak zawsze, liczymy na pomoc kościoła w rozpropagowywaniu prenumeraty, ponieważ w każdym numerze dajemy materiały o życiu religijnym na Białorusi i to czyni naszą gazetę również gazetą dla katolików.

Szanowni Państwo!

"Głos znad Niemna" ukazuje się już piąty rok. Przez cały ten czas był stałym członkiem naszych rodzin i naszej wspólnej rodziny polskiej na Białorusi. Na zawsze wszedł do historii naszego odrodzenia narodowego i czy teraz będzie dalej z nami czy nie, zależy to tylko od nas.

Udowodnimy jeszcze raz, czy stać nas Polaków na jego utrzymanie i solidarność ze sprawami naszego odrodzenia.

Prezes ZG ZPB
T. Gawin

Opozycja rzuca wezwanie

Przedstawiciele Związku Polaków na Białorusi wzięli udział w Konferencji sił niekomunistycznych i antyimperialnych Białorusi, która odbyła się 16 października 1993 r. w Mińskim Domu Literata. Impreza zorganizowana z inicjatywy opozycji parlamentarnej - Białoruskiego Frontu Narodowego zgromadziła reprezentantów ponad 30 ugrupowań politycznych i społeczno-kulturalnych, stowarzyszeń mniejszości narodowych (prócz Polaków reprezentowani byli Ukraińcy, Niemcy, Litwini, Tatarzy, Żydzi).

Ocenę obecnej sytuacji społeczno-politycznej w RB przedstawił przewodniczący Frontu-Zenon Paźniak. Mówca ostro skrytykował pozycję rządu W. Kiebicza, który w ocenie BFN dąży do likwidacji niezależności państwowej Białorusi i reaktywowania ZSRR. To Rada Ministrów doprowadziła do kryzysu politycznego i gospodarczego. Nieprzychylność gabinetu wobec propozycji Frontu przeprowadzenia przedterminowych wyborów parlamentarnych, rozpoczęcia zdecydowanych reform gospodarczych przyniosły opłakane rezultaty już latem bieżącego roku. Dopiero kryzys paliwowy zmusił władze do częściowej realizacji postulatów opozycji, dotyczących likwidacji monopolu w handlu benzyną i innymi paliwami.

Paźniak podkreślił, że dzisiaj historia daje Białorusi nadzwyczajną

Ciąg dalszy na str.2

Palą się znicze ...

Tradycyjnie już początek listopada i poprzedzające go dni poświęcamy pamięci zmarłych. Jak powszechna i żywa jest ta pamięć świadczą wędrówki ludzi dorosłych, starszych i dzieci - jak kraj długi i szeroki - na pobliskie cmentarze, a często i na bardzo odległe od miejsca zamieszkania. Wszyscy pragną dać wyraz swemu przywiązaniu do tych, których wprawdzie już nie ma wśród żywych, ale którzy trwają w pamięci, myślach, wspomnieniach i uczuciach żyjących pokoleń. Ta jakże ludzka piękna tradycja wciąga najmłodszych. I dzieci wraz z rodzicami i innymi członkami rodziny stroją groby bliskich, o których może- tylko słyszały. A może także i o tych, których znały, kochały, którzy starali się, by dzieciom było dobrze, którym wiele zawdzięczają.

Ku cmentarzom, wraz z ludźmi, płyną strumienie ostatnich jesiennych kwiatów, a nawet nie strumienie - bo rzeki białych, żółtych, złocistych, różowych i liliowych chryzantem i innych kwiatów. Na grobach płoną światła - znaki: Oto pamiętamy...

W hołdzie pamięci

Do tradycji też, jakże chlubnej i powszechnej, należy pamięć o grobach poległych w walce o wolność i człowieczeństwo ludzi może bliżej nie znanych, ale zasłużonych dla narodu. Im też niosą dorośli i dzieci naręcza kwiatów, poświęcają wspomnienia i serdeczne myśli.

Kwitną zniczami
ciemne chodniki.
Jesienne kwiaty,
błędne ogniki,
palą się znicze.
Dziesiątki,
setki,
tysiące zniczy.
Nikt ich nie zliczy.
Od żywej ziemi,
od ciepłej ziemi,
tym, co zginęli
w huku i dymie,
i nie wiesz nawet
jak im na imię.
Palą się znicze.

Nowy wojewoda

21 października b.r. w Grodnie odbyła się Sesja Nadzwyczajna Rady Obwodowej Deputowanych Ludowych. Początek dnia sesji przewidywał dokonanie wyboru nowego przewodniczącego Rady Obwodowej.

O to stanowisko ubiegały się 2 osoby: S. Domasz - przewodniczący Rady Miejskiej w Grodnie oraz W. Czebotarewicz - kierownik Wydziału d/s Zarządzania Własnością Komunalną i Prywatyzacji. Miejskiego Komitetu Wykonawczego w Grodnie.

W wyniku tajnego głosowania zwyciężył w wyborach S. Domasz, uzyskując 140 głosów ze 179.

W obradach sesji uczestniczyli: Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Białoruś S. Szuszkiewicz oraz pierwszy Wicepremier RB M. Miasnikowicz.

***

Przewodniczący Rady Obwodowej Deputowanych Ludowych, Przewodniczący Obwodowego Komitetu Wykonawczego Siemion Mikołajewicz Domasz.

S. Domasz urodził się w 1950 r. we wsi Tumasze rejonu Lachowickiego obw. Brzeskiego. Ukończył Instytut Gospodarki Narodowej im. Kujbyszewa. Z zawodu jest ekonomistą.

W 1969 r., po ukończeniu Technikum Transportu Samochodowego w Bobrujsku podjął pracę w Ostrowieckim Kombinacie Samochodowym Nr. 4, pełnił funkcje naczelnego inżyniera i dyrektora. Od 1977 r. pracował na stanowiskach dyrektora Kombinatu Samochodowego Nr. 1 w Grodnie, kierownika działu przemysłowo-transpotrowego Miejskiego Komitetu Partii w Grodnie, drugiego sekretarza Październikowego rejonowego komitetu partii. W latach 1987-1990 pełnił funkcje przewodniczącego Miejskiego Komitetu Wykonawczego w Lidzie.

Od 1990r. - przewodniczący Miejskiego Komitetu Wykonawczego w Grodnie, od 1991r. - przewodniczący Rady Miejskiej.

21 października 1993r. Siemion Domasz został wybrany Przewodniczącym Rady Obwodowej Deputowanych Ludowych i Obwodowego Komitetu Wykonawczego.

❐ Jury konkursu na Hymn Państwowy Republiki Białoruś postanowiło, za podstawę słowną przyszłego hymnu wziąć wiersz Janki Kupały "Młoda Białoruś". Ogłoszono konkurs na muzykę do tego tekstu.

❐W ciągu dwóch tygodni trwania stanu wyjątkowego w Moskwie zginęły 3 osoby, 11 zostało rannych. Zatrzymano 1218 osób za przestępstwa kryminalne , ok. 54 tys. za wykroczenia administracyjne, i ok. 35 tyś. za nieprzestrzeganie godziny policyjnej. Skonfiskowano 111 sztuk broni palnej , 4,5 tys. naboi, 12 urządzeń wybuchowych oraz ponad 41 kg narkotyków.

❐Na Białorusi trwa Dekada Organizacji Narodów Zjednoczonych poświęcona 48 rocznicy utworzenia tej organizacji. Imprezy odbywają się w stolicy i miastach obwodowych.

❐Pisarz rosyjski , laureat nagrody Nobla A. Sołżenicyn powiadomił o zamiarze powrotu do ojczyzny.

❐Zgodnie z informacją Państwowego Komitetu RB d/s Statystyki i Analizy 180,9 tysięcy mieszkań z funduszu państwowego i społecznego zostało sprywatyzowanych. Przoduje obwód Grodzieński (37,7 tys. mieszkań), w najbardziej zwolnionym tempie proces ten odbywa się w obw. Mohylewskim (14,7 tys.)

❐21 października b. r. minęła 50 rocznica zagłady getta żydowskiego w Mińsku.

❐Prokuratura Republiki Białoruś skierowała do Prokuratury Federacji Rosyjskiej oficjalną prośbą o przekazanie informacji, dotyczącej udziału białoruskich organizacji politycznych i społecznych oraz poszczególnych obywateli republiki w wypadkach moskiewskich 3-4 października b. r.

❐Podczas konferencji prasowej Prokurator Generalny RB W. Szołodonow powiadomił,że w ciągu 9 miesięcy b. r. zarejestrowano 74 212 przestępstw. W 25 519 przypadkach sprawców nie wykryto.Szczególnie niepokojącym zjawiskiem są zabójstwa, których za ten okres zanotowano 663 (dla porównania:w ciągu całego ub. r. było ich 546)

❐Od 13 października do końca miesiąca w Mińsku odbywają się Dni Kultury Niemieckiej.

❐Rosyjskie Ministerstwo Prasy i Informacji zawiesiło wydawnictwo szeregu gazet opozycyjnych, ponieważ treść opublikowanych w nich materiałów sprzyjała procesom destabilizacyjnym podczas wypadków moskiewskich. Redaktorzy naczelni "Prawdy" i "Sowieckoj Rosii" zostali zwolnieni. Po dokonaniu ponownej rejestracji pisma te będą wydawane pod zmienionym tytułem.

❐Od 1 stycznia 1994 r.Białoruś będzie zakupowała gaz po cenach światowych. Obecnie cena światowa tysiąca metrów sześciennych gazu ziemnego wynosi 80 dolarów. W ciągu pierwszego półrocza dla ludności przewidywane są dotacje.

❐Ustawa "O budżecie państwowym RB na 1993 r. " przewiduje, że ludność powinna pokrywać 25-30 proc. kosztów związanych z wydatkami za usługi komunalno-mieszkaniowe. Od 1 października wzrosły taryfy za bieżącą i gorącą wodę oraz ogrzewanie 3,5 razy;usługi kanalizacyjne-5,5 razy, komorne-dziesięciokrotnie. Opłata za 1 metr kwadratowy powierzchni wynosi 13 rubli 20 kop

❐Rada Białoruskiej Zjednoczonej Partii Demokratycznej zwróciła się do Rady Najwyższej z żądaniem zawieszenia działalności organizacji prokomunistycznych, które brały udział w obradach Kongresu Narodu Białorusi.

❐Pięciu Polaków oskarżonych o sprzedaż broni do Iraku zostało przez sąd amerykański uniewinnionych i powróciło do kraju.

Opozycja rzuca wezwanie

Ciąg dalszy ze str.1

szansę osiągnięcia pełnej niezależności politycznej .Rosja, znajdująca się w przededniu grudniowych wyborów parlamentarnych, zajęta jest przede wszystkim sytuacją wewnętrzną. Gdy sytuacja ta ulegnie pewnej normalizacji wschodni sąsiad RB znów da znać o swoich dążeniach imperialistycznych.

Lider BFN zaapelował do społeczeństwa Białorusi o poparcie idei zdymisjonowania komunistycznego rządu Kiebicza. Jednocześnie zaproponował utworzenie tymczasowego rządu koalicyjnego, złożonego z przedstawicieli sił demokratycznych Republiki,których wspólnym celem jest obrona niezależności państwowej i odrodzenie białoruskiej kultury.

V-ce przewodniczący Frontu, ekspert do spraw ekonomicznych-Władzimir Zabłocki przedstawił listę najpilniejszych zadań, stojących przed ewentualnym koalicyjnym gabinetem,który miałby sprawować rządy do czasu przeprowadzenia, wiosną przyszłego roku, wyborów parlamentarnych.Zdaniem W. Zabłockiego przed nową Radą Ministrów stanęłaby konieczność przygotowania warunków do przeprowadzenia zdecydowanych reform gospodarczych. Przemiany w ekonomice powinny być skoordynowane z planami zorganizowania wspólnego rynku krajów Wspólnoty Niepodległych Państw. Gabinet koalicyjny musi stać się także gwarantem przeprowadzenia wyborów do Rady Najwyższej w wyznaczonym terminie oraz zapobieżenia kryzysowi narodowemu na Białorusi.

Spotkanie zakończyło się przyjęciem dwóch dokumentów końcowych -rezolucji "O utworzeniu tymczasowego rządu koalicyjnego i przeprowadzenia nowych wyborów"oraz "O obronie niepodległości państwowej Białorusi".ZPB na konferencji reprezentowali przewodniczący mińskiego obwodowego oddziału ZPB-Tadeusz Tarasiewicz oraz Jerzy Waszkiewicz, którzy w swych wystąpieniach potwierdzili gotowość Związku do współudziału w procesie demokratycznych przemian w Republice.

Leszek Ratajczak

ROCZNICA BITWY POD LENINO

12 października b. r. minęła 50 rocznica bitwy pod Lenino Z tej okazji na polu bitewnym odbyły się uroczystości , w których udział wzięli kombatanci armii wspólnie walczących z faszyzmem, przedstawiciele władz RP i RB oraz miejscowa ludność.

Z okazji rocznicy gazeta "Zwiazda" opublikowała notatki wiceministra Wiesława Jana Wysockiego (Urząd RM RP do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych) dotyczące tych wydarzeń. Przedstawiamy czytelnikom "Głosu"obszerne fragmenty wypowiedzi wiceministra W. Wysockiego w tłumaczeniu z języka białoruskiego.

W ciągu dziesięcioleci uroczyście obchodzono kolejne rocznice bitwy pod Lenino , jednakże za wysokimi propagandowymi hasłami była przemilczana prawda o żołnierzach , którzy z głębi Rosji przez ziemię białoruską szli do Polski. Zapomniano, dlaczego tysiące obywateli polskich znalazło się tak daleko od swojej Ojczyzny, rozrzuconych po bezgranicznych przestrzeniach Związku Radzieckiego. Dźwięczne słowa o polsko-radzieckim braterstwie broni, którymi sypano szczodrze w związku z każdą kolejną rocznicą bitwy, nie zdołały przysłonić faktu, że we wrześniu 1939 r. przeciwko Polsce wystąpiły w sojuszu hitlerowskie Niemcy i stalinowski Związek Radziecki i właśnie Hitler i Stalin dokonali podziału Polski. Dobrze pamiętamy wspólną niemiecko-radziecką defiladę wojskową w Brześciu, którą przyjmowali wspólnie generał Hans Guderian i kombrig Siemion Kriwoszein. Tylko później , gdy Hitler dokonał napaści na swego sojusznika Stalina , ZSRR znalazł się w obozie państw walczących z faszyzmem. Właśnie z woli Stalina zostało utworzone polityczne przedstawicielstwo "polskie" w przeciwieństwie do legalnych władz Rzeczypospolitej. Takim samym narzędziem w polityce Stalina była armia generała Berlinga.

"Kościuszkowcy" byli środkiem politycznym i propagandowym. Symbolicznie byli szanowani, lecz nie byli rozpieszczani... Wszak ich rodowód był taki sam jak i żołnierzy gen. Andersa.

Wywodzili się oni z ziem kresowych II Rzeczypospolitej , skąd zostali przymusowo wywiezieni przez NKWD , nieraz tracąc własne rodziny. Dlatego później ich tragiczne życiorysy stwarzały kłopoty dla propagandy, woleli je przemilczeć lub fałszować. Natomiast dla nich , ludzi wyrwanych z łagrów, miejsc zesłań, armia Berlinga była armią polską i szansą wyrwania się nie z szeregów "tułaczy", jak o tym głosił napis na bramie obozu w Sielcach nad Oką, lecz z łap NKWD. Ze względu na osobiste doświadczenia mało kto z "Kościuszkowców" był nastawiony przyjaźnie do Sowietów.

Czym innym było natomiast, braterstwo broni,będące wynikiem wspólnego losu żołnierskiego, wspólnej walki,prostych gestów życzliwości żołnierskiej , gdy dzielono się kawałkiem chleba i wspólnie opatrywano rany.

Dla Polaków historię ostatnich stuleci stanowi walka z Rosją o wolność narodową. Wynikiem tej spuścizny jest to , iż stosunki polsko-radzieckie uważaliśmy jako wasalne;płaciliśmy za nie zbyt wysoką cenę, wystarczy wziąć chociażby jako przykład udział w inwazji w Czechosłowacji 1968 r.

Jako protest przeciwko propagandowej lipie narastały uczucia niechęci i przymusu. Ale jednocześnie istniało źródło prawdziwej przyjaźni z Rosjanami i Białorusinami.

Z okresu deportacji, zsyłek i łagrów ludzie zachowali w pamięci serdeczną dobroć miejscowej ludności, pamiętają o tragicznym losie czerwonoarmiejców, pamiętali swoich sąsiadów -Białorusinów,z którymi przez lata żyli we wzajemnej życzliwości.

Jesteśmy uczuleni na historię. Odczuwanie pamięci uważamy za swój narodowy obowiązek.

Lenino jest szczególnym przykładem pamięci, ponieważ znajduje się tam Mogiła Nieznanego Żołnierza , Muzeum Bitwy ,lecz nie ma wojskowego cmentarza , co jest sprzeczne z polską tradycją wojskową. Myślę, że cmentarz zostanie założony w związku z 50 rocznicą bitwy. Dla Polaków cmentarze są świadectwem kultury i postawy obywatelskiej.

Uważam , że wzajemne oczyszczanie historii od zakłamań zniszczy demona strachu przed sąsiadami i pomiędzy naszymi społeczeństwami ,stosunki będą się układały zgodnie z zasadą :"Wolni z wolnymi, równi z równymi".

Podczas spotkań z białoruskimi kombatantami mówiliśmy o konieczności przyznania równych praw wszystkim sojusznikom, którzy wspólnie walczyli przeciwko faszystowskim Niemcom.

Żołnierze Armii Krajowej, największej siły zbrojnej na ziemi okupowanej Polski podczas II wojny światowej, nie są dotychczas uznawani za tych sojuszników. Dzisiaj kombatanci Armii Krajowej, którzy zamieszkują na terenie Republiki Białoruś nie tylko nie posiadają uprawnień kombatanckich, lecz czytają i słyszą kłamstwa pod swoim adresem. Użyłem tych mocnych słów świadomie,ponieważ publikowane kłamstwa całkowicie ignorują prawdę historyczną.

Białoruscy Kombatanci zobowiązali się wyświetlić kwestię AK z własnym rządem i poparli dążenia do przyznania akowcom takich samych uprawnień , jakie posiadają kombatanci na Białorusi. Jesteśmy wdzięczni im za to.

Równość praw kombatanckich jest nieodzowną częścią braterstwa broni. Z doświadczeń przeszłości powinniśmy wyciągać wnioski, by budować przyszłość.

Za gazetą "Zwiazda"

tłum. J. Dziurbejko

Do nauczycieli języka polskiegc

Klasa V

Powtórzenie i pogłębianie wiadomości kursu klas początkowych

Głoski, litery, sylaby

Dalsze doskonalenie nawyków analizy /ze słuchu/ zjawisk językowych i wymowy literackiej uczniów. Powtórzenie, pogłębianie i usystematyzowanie wiadomości z fonetyki i pisowni nabytych w kl. II-IV, zwracając szczególną uwagę na trudniejsze zagadnienia, które uczniowie słabiej opanowali. Umiejętność szybkiego i prawidłowego określania każdego dźwięku w wyrazie ze słuchu, prawidłowej ich pisowni. Umiejętność określania akcentowanej sylaby w dwusylabowych i wielosylabowych wyrazach. Dalsze doskonalenie nawyków analizy budowy wyrazu. Powtórzenie, pogłębianie i systematyzowanie wiadomości o temacie i końcówce,rdzeniu i formantach /przedrostkach i przyrostkach/.

Rzeczownik

Rozszerzenie pojęcia. Nazwy rzeczy i zjawisk. Powtórzenie materiału przerobionego w kl. IV, Umiejętność odmiany rzeczowników, umiejętność objaśnienia pisowni ich końcówek. Pisownia końcówek biernika i narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników rodzaju żeńskiego /-ę,-ą/,celownika liczby mnogiej wszystkich rzeczowników /-om/ oraz dopełniacza liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego /-ów/.

Przymiotnik

Powtórzenie materiału poznanego w kl.IV. Odmiana przymiotników. Umiejętność prawidłowego używania przymiotników. Umiejętność wyróżniania przymiotnika w zdaniu, określania jego rodzaju, liczby i przypadka, umiejętność objaśnienia pisowni przymiotników.

Zaimek

Ogólne wiadomości o zaimku.

Czasownik

Powtórzenie materiału przerobionego w kl. IV. Wyróżnianie czasowników w zdaniu. Rozpoznawanie czasu teraźniejszego, przeszłego i przyszłego, osoby i liczby. Odmiana czasownika. Formy gramatyczne przy łączeniu rzeczownika z czasownikiem, zwłaszcza w liczbie mnogiej

Liczebnik

Ogólne wiadomości o liczebniku.

Przysłówek

Powtórzenie i pogłębianie wiadomości o przysłówku. Przysłówki odpowiadające na pytania: jak? kiedy gdzie? Niektóre przypadki pisowni przysłówków.

Przyimek

Powtórzenie i pogłębianie wiadomości o przyimku z kl. IV.

Spójnik

Ogólne wiadomości o spójniku.

Zdanie

Główne i drugorzędne człony zdania /nie podając ich nazw, tylko określając według pytań/.Zdania z jednorodnymi członami i znaki przestankowe przy nich, informacja przy wyliczaniu. Umiejętność układania zdań z poznanymi częściami mowy,prawidłowe ich zapisywanie. Umiejętności rozbioru zdań na części mowy i zdania. Podstawowe wymagania na koniec roku szkolnego w kl. V

Uczniowie powinni umieć:

- czytać głośno, świadomie, poprawnie i wyraziście nowy tekst całymi wyrazami, jak też cicho,
- pisać dyktando zawierające zasady pisowni i znaki przestankowe w zdaniu prostym,

dokonać:

- analizy dźwiękowej wyrazu /określać samogłoski i spółgłoski, samogłoski nosowe, spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie,określać liczbę głosek i liter/,
- rozbioru słowotwórczego wyrazów /rdzeń,przedrostek,przyrostek, temat,końcówka/,
- rozbioru gramatycznego według części mowy /w rzeczownikach określać rodzaj; liczbę i przypadek; w przymiotnikach - rodzaj, liczbę, przypadek; w czasownikach - czas, liczbę, osobę, rodzaj/,
- rozbioru syntaktycznego /określać rodzaj zdania według intonacji, związek wyrazów w zdaniu, podmiot, orzeczenie oraz drugorzędne człony zdania /bez podziału na grupy/,

umieć:

- poprawnie wypowiadać się na tematy bliskie dzieciom,
- streszczać szczegółowo i zwięźle utwór /ustne/; streszczać pisemnie tekst na podstawie samodzielnie ułożonego planu

napisać opowiadanie nawiązując do przeżyć osobistych lub zbiorowych uczniów,

- wypowiadać się na temat różnych wydarzeń włączając elementy opisu, napisać opowiadanie na temat osobiście doznanych przeżyć.

Wieści z krajów Nadbałtyckich

LITWA ŁOTWA ESTONIA

❐ Wdraża się w życie projekt transportowców Danii i Łotwy, przewidujący połączenie drogą morską i lądową Danii, Szwecji, Północnych Niemiec z państwami Nadbałtyckimi.

❐ Od września b. r. rozpoczął regularne rejsy prom,łączący Rygę ze Szwecją i Danią.

❐ Ministerstwo Obrony RP postanowiło przekazać Łotwie holownik morski"X-300".

❐ Codziennie na Litwie odbywa się średnio 10 kradzieży samochodów. Tylko w Wilnie w roku bieżącym skradziono ok. 650 aut.

❐ Średni koszt trzechpokojowego mieszkania w centrum Tallina wynosi 185 tysięcy koron (14 tys. USD), dwupokojowego-120 tys. koron.

❐ W dn. 1-7 grudnia w St-Petersburgu odbędą się dni Łotwy.

r W Tallinie otwarto sklep,oferujący wyroby wschodnie, pochodzące ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Turcji i in.

❐ Od początku roku z Łotwy wyemigrowało (przeważnie do Rosji, Białorusi i Ukrainy) 17 685 osób. Przyjechało natomiast 1 476 osób.

❐ W Rydze powstał nowy teatr dziecięcego tańca "Plastelina".

❐ W Rydze trwają przygotowania do Trzeciego Międzynarodowego Forum Gospodarczego "Mare Balticum", które odbędzie się 15-17 listopada b. r. Przewiduje się udział biznesmenów krajów Nadbałtyckich, Rosji, Niemiec, krajów Skandynawskich, Polski, USA, Kanady i in.

1 listopada - Uroczystość Wszystkich Świętych
2 listopada - Dzień Zaduszny

Uroczystość Wszystkich Świętych

Uroczystość Wszystkich Świętych, obchodzona od IV wieku na Wschodzie w pierwszą niedzielę po Zesłaniu Ducha Świętego, przeniesiona została przez papieża Grzegorza IV (827-844) na dzień 1 listopada. Święto to - najpierw obchodzone ku czci męczenników - wraz ze zmianą daty obchodzenia, poświęcone zostało wszystkim Świętym i otrzymało odpowiednie ramy liturgiczne pod koniec roku kościelnego.

Tego dnia objawienie św. Jana przenosi nas w duchu do nieba i tu ukazuje tryumfalną uroczystość przed tronem Bożym. "Potem ujrzałem - pisze św. Jan w proroczym natchnieniu - wielki tłum, którego nikt nie mógł policzyć, z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i Języków, stojący przed tronem i przed Barankiem. Odziani są w białe szaty, a w ręku ich palmy... To ci, którzy przychodzą z wielkiego ucisku, opłukali swe szaty i wybielili je we krwi Baranka" (Ap 7,9-14). "Dzisiaj te białe szaty lśnią tysiącem świateł: w nich wszystkich odbija się jedno światło, które lśni w całym Kościele dzięki ogromnej rzeszy mężczyzn i kobiet - z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków. Ci mężczyźni i kobiety ukazują nam świętość Boga wcieloną w ludzką postać. Święci są członkami uwielbionego Ciała Chrystusa i tworzą Kościół błogosławionych. Pozostają także w komunii z nami, a to dzięki więzom miłości, co nigdy się nie kończy. Miłość sprawia, że są oni z nami solidarni i że troszczą się o nas. Na tym właśnie polega tajemnicza rzeczywistość obcowania Świętych, dzięki której istnieje wzajemna łączność między tymi, którzy jeszcze "pielgrzymują na ziemi", tymi, którzy "poddają się oczyszczeniu", i tymi, którzy "zażywają chwały".

***

Uroczystość Wszystkich Świętych skłania nas do postawienia sobie pytania: czy należymy do tych, którzy wybrali drogę błogosławieństw? Czy jesteśmy miłosierni, czy jesteśmy ludźmi czyniącymi pokój i sprawiedliwość? Czy tajemnicza rzeczywistość obcowania Świętych jest dla nas pustym słowem tylko, czy też duchowo włączmy się w nią, współdziałając przez to ze Świętymi w niebie? To ważne, co sobie odpowiemy. Chodzi tu bowiem o świadomość przynależenia - lub nie! - do tych, którzy żyli zgodnie z wymaganiami wyznawanej wiary. To pytanie musimy zadać sobie sami, teraz, zanim Bóg, gdy "zasiądzie na swoim tronie pełnym chwały" - postawi nas po swojej lewej czy prawej stronie...

Helena Frączek

DZIEŃ ZADUSZNY ZWANY ŚWIĘTEM ZMARŁYCH

Uroczystość Wszystkich Świętych przygotowuje nas do wspomnienia wszystkich zmarłych, którzy nie zostali jeszcze wzięci do chwały Boga, lecz czekają, by mogli stać się godni tego. Te dwie uroczystości dopełniają się wzajemnie jak światło i cień. Kościół triumfujący i Kościół cierpiący pochylają się nad ziemią, jeden w blasku, drugi w bólu, my zaś - Kościół walczący, mozolnie dążący do własnego zbawienia, korzystamy z pomocy jednych i mamy niezbywalny obowiązek wspomagać drugich.

Z artykułu wiary o Świętych obcowaniu wynika, że związek ludzi żyjących ze zmarłymi nie zrywa się z chwilą śmierci, lecz trwa nadal. Zmarli, o ile są zjednoczeni z Chrystusem przez łaskę uświęcającą, mogą wstawiać się do Boga za żyjącymi, żywi zaś mogą przyczyniać się za zmarłymi. . .

Także liturgia żałobna dotyczy tych dwu podstawowych spraw: czci dla ciała zmarłych, które zmartwychwstaną, i modlitwy za ich dusze. Ufna w miłosierdzie Boże, liturgia ta zawiera akcenty nawet radosne, kojące boleść z powodu "chwilowego" rozstania z osobą bliską czy najbliższą. Śmierć bowiem dla wierzącego, to misterium przejścia z Chrystusem do nowego życia, to - jak określali chrześcijanie pierwszych wieków - narodziny dla nieba. "Ja nie umieram, tylko wkraczam w nowe życie" - tak ujęła tę podstawową prawdę chrześcijańskiego życia Mała św. Teresa. Jeśli więc i nasi zmarli "nie umarli" a "wkroczyli w nowe życie" , winniśmy im serdeczną pamięć, bo pamięć ta przyspiesza ich wybawienie. Dzień Zaduszny tchnie nadzieją, której wieki przedchrześcijańskie nie znały. Bo kult zmarłych istniał zawsze, wiara w życie pośmiertne jest rówieśnicą ludzkości . Od zarania wieków wiadome było ludziom, że dusza jest trwalsza niż ciało, że po śmierci następuje odpowiedzialność i sąd, ale dopiero wiara w ciał zmartwychwstanie, przekonanie - pewność, że "uczynki ich za nimi idą" pozwala na odejście naszych bliskich patrzeć z wielką nadziej.

Biskup WP L.S.Głódź poświęca krzyż katyński na cmentarzu w Grodnie

Helena Frączek

Otwórzmy drzwi Chrystusowi

Tyle piszemy o odrodzeniu polskości na naszych ziemiach, nasze dzieci tańczą, śpiewają, deklamują, lecz polskość bez wychowania religijnego cierpi wielki głód. Zwracam się do rodziców za pomocą gazety "Głos znad Niemna", aby zwrócili się do władz i prosili o wykładanie religii w szkołach. By zwracali się nie jeden raz i nie dwa, a wciąż, aż odkryją się drzwi szkół dla Chrystusa, nie tylko dla Polaków. Przed wojną jeszcze zdążyłam pójść do 1-szej klasy. Pamiętam lekcje religii. Zawsze był z nami ksiądz i na przerwach też,dzieci nie biegały po korytarzach, nie hałasowały, a bawiłyśmy się wspólnie. W niedzielę z rana z całą szkołą, parami szliśmy do kościoła. W przodzie starszoklasiści nieśli chorągiew biało-niebieską i po obu stronach szła dziewczyna i chłopak z opaskami przez ramię. W kościele też stawaliśmy parami bez tłoku, a po środku kościoła stał "szkolny ksiądz", jak my nazywaliśmy ks. Kazimierza Roślewskiego, i przed rozpoczęciem Mszy św. wszyscy śpiewaliśmy pieśń;

" Idźmy tulmy się jak dziatki
Do Serca Maryji Matki".

Ksiądz Roślewski wraz z naszymi rodzicami wszczepił w nas tak wielką wiarą, że żadna siła nie mogła oddalić od Boga. Syna swego wychowałam w duchu religijnym, lecz dużo dzieci wychowywało się bez Boga, co było i jest przyczyną różnych nieszczęść. Kto nie zna Boga, ten nie zna grzechu.

Napiszę swe przeżycia, które były sprowokowane dziećmi niewierzących rodziców. Syn był koło domu, kiedy podeszła grupa dzieci po 14-15 lat, poprosiły papierosa; powiedział, że nie pali, i odszedł parę kroków. Raptem poczuł wielki ból głowy i upadł, to właśnie kamieniem z tyłu rozbili mu głowę. Wezwałam karetkę pogotowia, zrobili opatrunek, a syn mnie mówi;"Mamo, ja tego nie rozumiem, dlaczego ludzie są tacy okrutni?". Miał 17 lat. Nie miał kolegów, lubił czytać książki, które zastępowały mu wszystko.

Drugą tragedię miał w 21 roku, już był po wojsku. Szedł z pracy, to było latem, jeszcze słońce nie zaszło, podeszło 5-ciu chłopaków i poprosili na piwo pieniędzy. Odpowiedział, że ich nie zna,wtedy zaczęli bić, kopać nogami, nóż wetknęli mu do brzucha, upadł, leżącego kopali, cudem wyżył. Tak to był cud, iż nas Bóg nie opuścił. Te wielkie przeżycia opisałam w skróceniu, takich wypadkow jest bardzo wiele. Kto winien w wychowaniu tak okrutnym? Jestem bardzo przekonana, że tylko wychowanie religijne w kościele , w szkołach i w domu odmieni nasze dzieci. Tylko wiedza o Bogu , o jego przykazaniach, może uchronić nasze dzieci od takich tragedii. Syn ma teraz 35 lat i jak mnie jest przyjemnie słyszeć, kiedy mówi, że się modli każdego dnia. Jest bardzo wdzięczny Bogu, że daje mu to, co jest mu najpotrzebniejsze w życiu. Wiara zaszczepiona od dzieciństwa zostaje na zawsze.

My, rodzice, musimy odrodzić szkołę, w której przy pomocy księdza mogą pójśc nasze dzieci po tych dziesięciu pięknych równych schodkach, czyli drogą 10-ciu Boskich przykazań. Bez Boga nasze życie i nasze starania o polskość będą nic nie warte.

Nie damy pogrzeć wiary,
Tak nam dopomóż Bog!

Znasz taką księgę?

Jest taka księga niezastąpiona,
przewodnik życia ciągle dobrego,
odsłaniająca, odkrywająca,
widzialne ślady Niewidzialnego.
Wytyczająca szlaki podniebne,
pośród sprzeczności najprostsze przejścia,
od dwóch tysięcy lat ciągle żywa.
Znasz taką księgę?...

Biblia, to ustalony zbiór ksiąg, które Kościół Katolicki uważa za natchnione, ponieważ jest w nich zawarte Objawienie Boże. To najświętsza Księga dla wyznawców chrześcijaństwa (katolików, protestantów, prawosławnych).

Obejmuje zarówno księgi powstałe przed Chrystusem - Stary Testament (uznany za święty także przez judaizm - religię wyznawaną przez Żydów) jak i księgi pochodzenia chrześcijańskiego - Nowy Testament.

Na określenie takich ksiąg mamy wiele nazw. Przede wszystkim Biblia. Nazwa wywodzi się z greckiego słowa biblos i oznacza zwój papirusowy, księgę. Równie rozpowszechnione określenie to Pismo Święte. To co zostało napisane miało powagę. Pismo jest przeciwstawieniem tradycji ustnej. Inną nie mniej znaną nazwą jest Stary i Nowy Testament. Testament oznacza ostatnią wolę, ale tutaj występuje w znaczeniu "przymierze", stąd następuje określenie - Stare i Nowe Przymierze.

Nazwa Biblii zmienia się na przestrzeni dziejów. Poza wymienionymi używano w odniesieniu do Starego

Testamentu określeń: "Księga", "Księga prawa" (w judaizmie - "Tora", czyli prawo). Nowy Testament nazywano - "Pisma", "Pismo Boże", "Ewangelia".

Biblia składa się, według kanonu (zasad reguł) katolickiego, z 73 ksiąg. Wyróżniono trzy ich rodzaje, księgi: historyczne, dydaktyczne i prorockie.

Wśród 46 ksiąg Starego Testamętu, 21 to księgi historyczne, np. tzw. Pięcioksiąg Mojżesza, na który składa się pięć pierwszych ksiąg: Księga Rodzaju, Wyjścia, Kapłańska, Liczb i Powtórzonego Prawa. Ksiąg dydaktycznych jest siedem m.in. tak znane jak księga Hioba, Mądrości czy Pięśń nad Pieśniami, zaś prorockich jest 18, np. księgi proroków Izajasza, Jeremiasza, Ezechiela, Daniela.

Nowy Testament zawiera 27 ksiąg. Pięć historycznych, to - cztery Ewangelie (Dobra Nowina, euaggelion - po grecku - słowo pomyślne, dobre): Mateusza, Marka, Łukasza, Jana oraz Dzieje Apostolskie. Ksiąg dydaktycznych jest 21, które obejmują listy: 13 listów św. Pawła Apostoła (m.in. do Rzymian, Koryntian, Filipian,, Kolosan, Tesaloniczan...), list do Hebrajczyków - nieznanego autora oraz 7 listów tzw. katolickich. Jedna jest księga zaliczana do prorockich, to Apokalipsa świętego Jana.

Księgi Starego Testamentu powstawały na przestrzeni około tysiąca lat. Najstarsze pochodzą z XII-X wieku, najmłodsze z ok. II wieku przed Chrystusem. Dużo krótsza jest historia powstnia Nowego Testamentu, bo ok. 50 lat - od śmierci Chrystusa, do końca I wieku.

Pismo Świete zostało spisane w trzech językach: hebrajskim, aramejskim (to języki, którymi posługiwali się Izraelici) oraz greckim.

Żadna z ksiąg biblii nie zachowała się w oryginale. Tekst jej został przekazany w wielu przekładach. Najpierw na język grecki, później łacinę. Najbardziej znanym i rozpowszechnionym jest przekład łaciński dokonany przez św. Heronima (340-419) - Wulgata. Św. Heronim pracował przez 24 lata, tłumacząc teksty ksiąg Biblii z języków oryginalnych i poprawiając przekłady późniejsze. Za urzędowy tekst kościelny uznano Wulgatę w XVI w.

Biblia jest jednym z najczęściej tłumaczonych i wydawanych dzieł. Przetłumaczono ją na 1473 języki i dialekty. Według szacunkowych danych rozpowszechniono dotychczas ponad dwa miliardy egzemplarzy, a rocznie drukuje się obecnie ok. 1,5 miliona sztuk.

Bogata jest historia Biblii polskich. Najwcześniejsze były tzw. psałterze, czyli zbiory psalmów - poetyckich utworów ze Starego Testamentu. Już w XIII wieku powstał (wg A. Bruknera) tzw. Psałterz Kingi. Najstarszy zaś zachowany przekład to Psałtetrz floriański z XIVw. Całe Pismo Święte przetłumaczono na język polski w połowie XV w., dla żon Władysława Jagiełły: królowej Jadwigi (nie zachowane) i Zofii. Biblia Królowej Zofii czyli tzw. Szaroszpatacka uległa zniszczeniu w czasie II wojny światowej. Do czasów współczesnych powstawało w Polsce wiele cennych przkładów Biblii, nie tylko katolickich. Najbardziej znane jest tłumaczenie Pisma Świętego dokonane przez księdza Jakuba Wujka w 1593 roku. W 1963 roku wydano opracowaną przez benedyktynów z klasztoru w Tyńcu - Biblię Tysiąclecia.

Niepowtarzalność Biblii polega na jej nieprzemijającej aktualności. Jest ona nie tylko wspomnieniem wydarzeń, które minęły, ale otwarciem człowieka na teraźniejszość i przyszłość. Ponadczasowe, uniwersalne treści zawarte w tej KSIĘDZE powinny być drogowskazem w życiu każdego chrześcijanina.

Opr. Siostra Mirosława

Z ŻYCIA ZPB

Wieści związkowe
BRZEŚĆ

W końcu września b.r. w Brześciu gościła grupa dzieci z katolickiej szkoły średniej w Ravensburgu na czele z rektorem p. Tomaszem Krampe. Od 1991 r. szkoła ta przyjaźni się ze szkołą Nr. 7 w Brzesciu ,ktora specjalizuje się w gruntownym studiowaniu języka niemieckiego.

Szkoła w Ravensburgu została utworzona w 1860 r. przy klasztorze,trzy siostry zakonne prowadzą zajęcia w tej szkole i w dniu dzisiejszym. Rektor Tomas Krampe studiował teologię, był nauczycielem religii i języka niemieckiego, od 1990 r. kieruje szkołą. 26 września podczas rannego nabożeństwa w naszej świątyni niemieckie dzieci pięknie spiewały w swym ojczystym języku. Było to wzruszające i symboliczne.

9 października w Brześciu przebywali z gościnną wizytą uczniowie Liceum Ogólnokształcącego Nr. 19 z Lublina pod kierownictwem p. Alicji Omiotek, która współpracuje z Fundacją im. T. Goniewicza. Towarzyszyli wycieczce organizatorzy i wychowawcy kolonijni Jolanta Kwiecień i Marek Wróblewski.

W szkole Nr. 9 odbyło sie wręczenie nagród laureatom Światowego Konkursu Dziecięcego z Kresów "Ziemia Ojczysta". Brześć zajął pierwsze miejsce , Mohylów--drugie, Lida -trzecie. Następnie odbył się koncert, poświęcony Dniu 11 listopada. Po koncercie przeprowadzono konkurs wiedzy o Ojczyźnie.

Szłak naszych miłych gości biegnie przez Nieśwież, Baranowicze, Nową Mysz, Lidę, Boruny, Oszmianę, Wilno.

Maria Sulima

Razem z Fundacją
BRZEŚĆ

W sobotę, 9 października b. r. szkoła numer 9 w Brześciu serdecznie witała polską delegację na czele z Prezesem Fundacji Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza.

Jak wiemy, działalność Fundacji oparta jest na ofiarności Polaków z Kraju i z całego Swiata. Lista ludzi dobrej woli , którzy złożyli swoje pieniądze do kasy Fundacji, liczy już wiele tysięcy. Dzięki Nim Fundacja może się rozwijać i podejmować coraz nowe zadania dla odrodzenia polskiej oświaty na Wschodzie.

Część swych produktów Fundacja kieruje także i do Polonii w innych krajach. Do Fundacji im. T. Goniewicza ciągle napływają liczne listy dziękczynne od polskich dzieci, młodzieży, nauczycieli i innych autorów ze Wschodu, którzy proszą o pomoc w ratowaniu języka polskiego, pragną powrócić do kultury, tradycji, religii i wspólnoty narodowej.

W ubiegłym roku na łamach kwartalnika "Rota" został ogłoszony dziecięcy konkurs twórczości artystycznej pod tytułem "Ziemia moja ojczysta". W konkursie tym wzięli udział uczniowie średnich szkół Brześcia, dzieci ze Szkoły Artystycznej i różnych kółek plastycznych, członkowie "Klubu Przyjaciół Polski" w Pałacu Młodzieży.

Prezes Fundacji -Józef Adamski ogłosił wyniki konkursu i wręczył nagrody zwycięzcom.Niektórzy zdobywcy nagród zarecytowali wiersze w języku polskim i zaśpiewali polskie piosenki.

Po uroczystości grupa młodzieży z Lublina wystąpiła z koncertem. "Lekcja historii"-tak nazwali goście swoją kompozycję słowno- muzyczną z okazji zbliżającego się Święta Niepodległości.

Dwie lekcje-historii i przyjaźni -splotły się ze sobą w tym pamiętnym spotkaniu czułych, dobrych i szczerych serc. Nutą radości przebrzmi we wspomnieniach uczestników ten październikowy dzień.

Lekcja historii i przyjaźni

Na pożegnanie wszyscy obecni na sali na znak dobrej przyjaźni dostali w darze od gości kalendarze i zostali poczęstowani słodyczami.

Natalia Martysiuk
absolwentka Centrum Nauczania Języka Polskiego i Kultury w Brześciu

Uwaga Plastycy

Zarząd Stowarzyszenia Plastyków Polskich na Białorusi nawiązał kontakty ze Światowym Klubem Polonii.

Za pośrednictwem naszej gazety Klub ten zwraca się do polonijnej społeczności artystycznej z apelem;

Bracia Rodacy

Gdziekolwiek jesteście, jaką mową posługujecie się w życiu codziennym, niech pamięc Wasza nie zanika o Tej ukochanej, przesiąkniętej krwią pokoleń, dźwigającą jarzmo historii poprzez swe geograficzne położenie.

To jest kraj waszych przodków, królów, wodzów, rycerzy, pisarzy i poetów.Oni to dźwigali się z klęczek, by żyła i nigdy nie zginęła. Czyż nie jest honorem nosić w sercu godność przynależności do społeczeństwa,które ceni wartość wolności ponad wszelkie dobra.

Dziś , kiedy ta upragniona wolność otacza nas w koło i cieszy cały kraj, myśli nasze biegną daleko, tam do zakątków świata , gdzie żyją nasi rodacy. Wszędzie gdzie są i mogą być ci, których korzenie wyrastają z ziemi nad Wisłą. Kierują swój wzrok na Wschód, tam do miejsc, gdzie słowo Polak brzmiało jak wieść o groźbie lub zarazie. Chylę czoło przed ich samozaparciem i chęcią przetrwania. Do tych na Zachodzie i Południu, opuszczających ziemię ojczystą w poszukiwaniu lepszych warunków bytu i przyszłości. Ci, którzy zmuszeni byli zejść z drogi intryg i szykan przez opuszczenie Ojczyzny. Zapomnijcie o urazach. Pora i czas by budować braterską więź światową wśród Polaków

Rodacy!Wzywam Was do braterskiej jedności serc i ducha, do mądrych też naszych wieszczów narodowych,których słowa i czyny ukajają ból, a rozpalają miłość i braterstwo. Taki cel i zadanie stoi przed "Zespołem Organizacji Imprez-Kresy 92", by łączyć polonijnych twórców plastycznych w "Światowym Klubie Polonii".

Na pograniczu Rzeczypospolitej, w miejscowości Wola Uhruska, w spokojnym nieskażonym nadbużańskim klimacie ,w skromnych warunkach lecz w upalnej atmosferze polskiej gościnności przez dwa tygodnie, skupieni nad tematem w głębi serca wyrytym, za pomocą ręki przenoszą na światło dnia swą umiejętnośc. Ci ,nigdy o sobie nie słyszący, nie znający się ,stają się jedną wielką Polską Rodziną. Dyskusyjne wieczory, wzajemne wymiany doświadczeń twórczych i życiowych naświetlają i przybliżają losy naszych braci na mapie świata.

Tak w skrócie można określić ogólną wizję organizowanych przez nasz Zespół Międzynarodowych Polonijnych Plenerów Plastycznych-"Kresy 92".

Wykonane prace twórcze ręką Polaka z obczyzny-to zalążek powstania jedynej tego rodzaju kresowej Galerii Klubu Światowej Polonii.

Pragnę by Światowy Klub Polonii tworzyli ludzie, którym odpowiada wspomniany program. Bez pośrednictwa istniejących ugrupowań i związków, a tylko z wiadomości prasowych dopuszcza się amatorstwo.

Malarze, rzeźbiarze, graficy i rysownicy, jeżeli jest waszą wolą chęć przynależności do Klubu Polonii i branie udziału w naszych imprezach "Kresy 92 "zgłaszajcie się do nas pod adresem; "Światowy Klub Polonii" 22-230 Wola Uhruska, Polska, dołączając dane ;nazwisko i imię, data urodzenia, adres, uprawiana twórczość, fotografie (legitymacyjne)

Czesław Szczęch

Między Niemnem a Świsłoczą
WOŁKOWYSK

Najbardziej wysuniętym na wschód powiatem dawnej Białostoczczyzny był Wołkowysk. Obecnie jeden z zachodnich rejonów obłasti Grodzieńskiej w Republice Białoruś. Rejon ten zamieszkuje około 80 tys. mieszkańców, z czego ponad połowę stanowią Polacy. Malownicze tereny okolone rzekami Niemen, Świsłocz, Roś, Zelwianka i Narew położone na wyżynie otoczonej puszczami Białowieską, Rudnicką i Grodzieńską. W centrum tego obszaru miasto Wołkowysk, którego początki sięgają XII wieku. Z dawnych czasów powstały resztki starożytnego grodziska zwanego przez mieszkańców "szwedzką górą", na której ongiś stał potężny zamek zniszczony ostatecznle w czasie Potopu. Na wołkowyskim zamku zimą 1385 r. oczekiwał Jagiełło posłów polskich, by przyjąć ostatecznie warunki objęcia tronu w Krakowie. Nazwa miasta pochodzi od licznych stad wilków żyjących w okolicznych puszczach.

We wrześniu 1939 r. w okolicach miasta koncentrowała się Brygada Kawalerii "Wołkowysk", z której wywodziły się 2 pierwsze w drugiej wojnie światowej oddziały partyzanckie mjr. Dobrzańskiego "Hubala" i ppłk. Dąbrowskiego "Łupaszkl". Pierwszy z nich zginął w Kieleckiem, drugi w katowni NKWD w Mińsku. W czasie wojny i obu okupacji, miasto

Poświęcenie mogiły powstańców

stanowiące ważny węzeł kolejowy, zniszczono w znacznym stopniu. Z zabytków pozostał jedynie XVIII-wieczny kościół oraz dwór z roku 1805. Kościół mimo szykan był czynny cały okres hitlerowski i stalinowski. We dworze urządzono muzeum Im. gen. Bagrationa, stanowiące obecnie prawdziwy skansen komunizmu.

Brak w nim jakichkolwiek informacji o historii i życiu miasta w dawnej Polsce i II Reczypospolitej. Pełno za to informacji o "białopolskiej okupacji itp. Szczególnym zabytkiem historii jest polski cmentarz wojskowy od kilku lat odgruzowywany i odbudowywany przez wołkowyskich Polaków. Spoczywają na nim żołnierze 1920 r., kawalerzyści stacjonującego tutaj przed wojną 3. Pułku Strzelców Konnych, powstaniec styczniowy - ojciec gen. L. Berebeckiego, a także dwaj czerwonoarmiści, o groby których także dbaja członkowie miejscowego Oddziału Związku Polaków na Białorusi.

Do Wołkowyska udaliśmy się jako wrocławska placówka "Wspólnoty Polskiej" oraz "Straż Mogił Polskich" - na Wschodzie. "Straż" jest zaprzyjaźniona z tutejszym ZPB od blisko dwu lat. Rok temu stanął tam nasz 16 krzyż. Teraz jechaliśmy na wspólnie organizowane Dni Kultury Polskiej oraz dla uczczenia pamięci miejscowej inteligencji wymordowanej przez Niemców i białoruskich kolaborantów oraz żołnierzy AK rozstrzeliwanych przez NKWD na obżerzu miasta wiosną 1946 r. Jak zwykle wieźliśmy dary - leki, przekazane przez PCK, wyprawkę dla maluchów z dwu pierwszych klas polskich podarowaną przez firmę "Pamos" z inicjatywy jej szefa p. dr. Dziąsko, książki. Prof. Zdanowicz z PWSSP prezentował grafikę wrocławską, a rektor UWr prof. Wrzesiński, przewodził części popularnonaukowej wyprawy. Dni Kultury Polskiej w miejscowym MDK rozpoczęły występy lokalnych zespołów polskich. A jest ich aż trzy: dorosły, młodzieżowy i dziecięcy. Wypełniona po brzegi sala odśpiewała "Rotę", po czym amatorzy artyści zabawiali nas i siebie śpiewem i tańcami. W holu zwiedzano wystawę grafiki. Działało stoisko z wydawnictwami polskimi. Dzień drugi poświęciliśmy wykładom z historii i kultury polskiej. Po południu odbył się pokaz pierwszego po wojnie filmu polskiego - "Pan Wołodyjowski". W holu MDK na video wyświetlano komedie i filmy sensacyjne.

W trzecim dniu, w niedzielę po mszy świętej za poległych i pomordowanych, w wypełnionym po brzegi kościele odbyły się uroczystości ustawienia krzyży Straży Mogił Polskich na zbiorowych grobach. Pierwszy z nich kryjący szczątki ponad 120 przedstawicieli inteligencji - lekarzy, nauczyceli, prawników, księży i urzędników ustawiony został rok temu. Nasi przyjaciele z ZPB wykarczowali zarośla, przygotowali miejsce, wycięli drogę w lesie. W asyście miejscowej drużyny harcerskiej, w obecności polskiego kapłana, męczennicy po tak wielu latach doczekali się symbolicznego pogrzebu, serdecznego wspomnienia i obietnicy, że ich ofiara nie była daremną. Polskość wytrwała. Drugą z mogił odkryto w tym roku na skraju miasta. Leżą w niej akowcy, wśród nich dwu trzynastolatków, dla których Polska była sprawą świętą. Jak opowiadali świadkowie, mordowani śpiewali w oczy oprawcom "Jeszcze Polska nie zginęła!" I rzeczywiście nie zginęła. Krzyż SMP, modlitwa rodaków, wspomnienia czasów męki i chwały był hołdem Ich pamięci. Non omnis moria! Po uroczystościach zwiedzaliśmy okolice. Wszędzie spotykaliśmy ludzi, którzy nie zaparli się mowy i wiary. Księży mieszkających niemal w gołębnikach, odbudowujących kościoły z ruin i gotujących zupę dla biednych staruszków. Zwiedziliśmy ruiny zamku Tyszkiewiczów w Rużanie, oddaliśmy hołd Fr. Karpińskiemu w wiecznym "domu jego ubogim", na dziedzińcu rozbitego kościoła w Łyskowie. Wieczorem biesiadawaliśmy w Wołkowysku z przyjaciółmi ZPB, którego duszą są m.in dzielna p. Sadowska oraz pp. Czesław czy Leonard, animatorzy odrodzenia życia polskiego, odbudowy cmentarza, budowy szkoły i szeregu innych przedsięwzięć dzięki którym Wołkowysk przoduje wśród ponad 180 oddziałów ZPB na Białorusi.

W kolejnym dniu pracowaliśmy na cmentarzu wojskowym odnawiając napisy na odtworzonych mogiłach. Wieczorem spotkanie w Świsłoczy w gościnnym domu pani dr. Szoty i miniplebanii ks. Franciszka, który opierając się o laskę nadzoruje budowę kościoła, w czym obok Polaków pomagają licznie miejscowi prawosławni Bałorusini. Rankiem wyjazd do Grodna. Odwiedzamy siedzibę ZPB w nowo wybudowanym przez "Wspólnotę Polską" najładniejszym budynku w mieście. Żegnamy naszych przyjaciół, szefa ZPB T. Gawina i E. Skrobockiego, redaktora "Magazynu Polskiego" od kraju. Granica niemal pusta. Widok niecodzienny, ale na Białorusi nie ma benzyny. Wszystkie stacje zamknięte!

Kolejna wyprawa "Straży Mogił Polnkich" zakończona. Stanął 18 krzyż. Dokonaliśmy uzgodnień współpracy o wymianie kolonijnej dzieci, wystawach plastyków wrocławskich i straży lekarskich w Polsce. Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do powodzenia wyprawy.

Prosimy o kontakt tych, którym sprawy rodaków na Wachodzie są bliskie, którzy mogą pomóc. Następna wyprawa niebawem. Tym razem nawiedzimy Wołyń, gdzie w niewielkim miasteczku Lubieszów oraz parafii w dawnym konwikcie gdzie uczył się Tadeusz Kościuszko czekają na nas rodacy z Ukrainy oraz mogiły żywcem spalonych przez banderowców ofiar z tej miejscowośi oraz pobliskiej Reymontówki.

Zdzisław J.Winnicki

Głos znad Niemna

Polska na wyspach brytyjskich

Wyjeżdżajac w pierwszych dniach czerwca w podróż do Wysp Brytyjskich, nie przypuszczałam,że znajdę tam... Polskę. Czytałam kiedys w prasie emigracyjnej takie określenie, że właśnie w Wielkiej Brytanii Polacy stworzyli "Polskę poza Polską". I przekonałam się o tym sama, zobaczyłam na własne oczy, odczułam swoim sercem.

Zamieszkałam w Bedford , w rodzinie pierwszego polskiego nauczyciela Stefana Staszaka , w atmosferze serdecznej , ciepłej i takiej polskiej.

W pierwszą niedzielę czerwca poszlismy razem z panią Heleną Staszak, jej synem - Jerzym, członkiem Zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej, z Amandą i Leonem - jego dziećmi - do polskiego kościoła, w którym od wielu lat służy polski ksiądz wikariusz Edward Grudziński. Już na pierwszej Mszy Swiętej ksiądz przedstawił mnie, jako gościa zza Bugu, swojej parafii , i pomodlił się o zdrowie i pokój dla wszystkich rodaków z Kresów Wschodnich. Śpiewano tam te same pieśni, odmawiano te same pacierze. Poczułam się jak u siebie.

W czasie swojego pobytu zaplanowałam odwiedzić najważniejsze placówki, instytucje, muzea polskie w Londynie.

Ale pierwszą wizytę złożyłam oczywiście, Polskiej Macierzy Szkolnej, która w tym roku obchodzi 40-lecie swojego istnienia.

Poznałam członków Zarządu PMS w sierpniu ubiegłego roku, na I Zjeździe Polonii i Polaków z zagranicy w Krakowie.

Byłam zaproszona na czerwcowe posiedzenie Zarządu Głównego PMS do POSK-u. POSK - to olbrzymi budynek na King Street, w którym mieści się Biblioteka Polska, sale teatralne i wystawowe, Teatr Polski, księgarnia PMS, kawiarnia Polska, w której podają tradycyjne potrawy polskie - barszczyki, pierożki, gołąbki, prawdziwe polskie pączki.

Właśnie w tym domu znajduje się i siedziba PMS.

W muzeum FOSKu zapoznałam się z historią Polskiej Miacierzy Szkolnej.

PMS powołana została do życia w r. I953, w okresie dla Polski szczególnie tragicznym, kiedy w kraju panował terror narzuconego ustroju. W tym roku w Wielkiej Brytanii było około I70 tys. Polaków, w tym w Londynie około 40 tys. By chronić ich przed szybkim zapomnieniem języka ojców, trzeba było zorganizować szkoły nauczania języka ojczystego, i powołać do życia centralną organizację,która kierowałaby sprawami oświaty Wielkiej Brytanii. W Polsce działalność PMS została zabroniona przez władze komunistyczne, a majątek jej uległ konfiskacji . Pierwszym przewodniczacym Rady PMS był generał Anders.

Za 40 lat działania PMS zmieniło się już kilka pokoleń Polaków, którzy, choć urodzili się na obczyźnie, mowią po polsku, znają historię, geografię kraju swoich przodków, pielęgnują piękno polskiego folkloru, i zachowują tradycje swiąt narodowych i koscielnych.

Dziś przed Macierzą Szkolną stoją nowe zadania - utrwalenie języka polskiego wsród młodych pokoleń Polaków, urodzonych już poza granicami kraju, i organizacja nauki języka angielskiego dla mieszkanców nowej, demokratycznej , dążącej do jedności Europy.

PMS roztacza dziś swą opiekę w 3I krajach polskiego osiedlenia.

Przygotowuje rocznie na terenie Wielkiej Brytanii około 40 kandydatów do egaminu z języka polskiego. Wydaje i dostarcza podręczniki i pomoce naukowe oraz pisma polskie: "Słowo Ojczyste", "Poradnik metodyczny dla nauczycieli", "Razem młodzi przyjaciele", "Dziatwa".

Z ramienia PMS organizowane są w kraju kursy wakacyjne dla młodzieży i nauczycieli.

Chcę tu podkreślić, że fundusze Macierzy pochodzą głownie ze składek społeczeństwa polskiego, a członkowie Zarządu PMS pracują społecznie .

Na Zarządzie PMS dowiedziałam się o programie pomocy szkolnictwu na Wschodzie. Program ten jest zakrojony na szeroką skalę, i daleko na Wschód już idą ksiażki i pomoce, przeznaczone na rozwój szkoły polskiej. Jeszcze w ubiegłym roku PMS przekazała książki, zeszyty oraz magnetofon dla klubu polskiego dzieci i Młodzieży w Brześciu.

Według programu, rozpracowanego w PMS przez panią Barbarę Gabrielczyk i D. Wojciechowicz już 6 rok prowadzę szkółkę polską dla dzieci w Brześciu. A z podręczników "Bóg naszym ojcem" , wydanych przez PMS, dzieci korzystają od lat na lekcjach religii. We wrześniu b.r Prezes PMS Ryszard Gabrielczyk będzie gościem Oddziału Brzeskiego ZPB. Niedaleko POSKu, na tej samej ulicy, znajduje się słynny Instytut Polski, który prowadzi badania historyczne , związane z najnowszymi dziejami Polski, Instytut Józefa Piłsudskiego.

W salach muzealnych wystawiony jest słynny obraz W. Kossaka "Marszałek na Kasztance" , rzeźba głowy Marszałka dłuta A. Karnego, liczne portrety, obrazy, zestawy monet, medali, medalionów.

Podaję adres Instytutu dla badaczy najnowszej historii Polski oraz dla miłośników osobistości Marszałka:

238-246 King-Streed
London W6 ORF

Jeszcze jedna instytucja, która niesie prawdę historyczną o Polsce, o polskim wkładzie w przebieg II Wojny Światowej, jest Instytut Polski i Muzeum im. Gen. Sikorskiego na Princes Cate 20 . Instytut Polski został założony 3 maja I945 r., kiedy układy jałtańskie przekreślił możliwość powrotu do kraju większości żołnierzy Sił Zbrojnych na Zachodzie .

Instytut Polski składa się z trzech części: Muzeum, Archiwum i Biblioteki. Wszystkie one powstały w ogniu drugiej Wojny Swiatowej.

Dla większości Polaków Instytut Polski to jedynie na Zachodzie muzeum naszych pamiątek narodowych, to cała przeszłość związana z Wojskiem Polskim na Zachodzie.

Archiwum Instytutu jest nie wyczerpaną skarbnicą wiadomosci i wiedzy o Polsce, Polskich Siłach Zbrojnych; o działalności Rządu Polskiego na obczyźnie i w ogóle, o polskim układzie wojennym w II Wojnie Światowej. Znaczenie Archiwum jest tym ważniejsze, że administracja niemiecka, a później władze komunistyczne doprowadziły do bezprzykładnego zniszczenia zbiorów archiwalnych.

Księgarnia PMS dysponuje szerokim wyborem książek, kaset wideo, nagrań szkolnych i muzycznych. Ogromnie się cieszę że dzięki uprzejmości Pana Prezesa Gabrielczyka oraz kierownika biura Małgorzaty Masznicz mogłam wybrać dla siebie i dla swojego Klubu piękne książki, podręczniki, pomoce naukowe, metodyczne, wydane przez PMS .

Biblioteka Polska w POSKu gromadzi wydawnictwa emigracyjne i polonijne oraz materiały, dokumentujące działalność Emigracji Polskiej na świecie, umożliwia badania naukowym badaczom, studentom, zainteresowanym sprawami polskimi.

Biblioteka Polska zajmuje się również gromadzeniem i opracowaniem materiałów do bibliografii Polaków w byłym ZSRR.

Dawno temu przeczytałam w prasie białoruskiej o istnieniu w Londynie Domu Białoruskiego. Więc postanowiłam go znaleźć i zwiedzić.

Jest w północnym Londynie dzielnica Woodside Park. I znalazłam w tej dzielnicy nie tylko Białoruski Dom, ale i Bibliotekę Białoruską im. Franciszka Skaryny oraz kaplicę katolicką obrządku słowiańsko-bizantyjskiego. Msze Święte odprawiane są w tym kościele w języku białoruskim. Rektorem Białoruskiej Misji Katolickiej w Wielkiej Brytanii jest ks. mitrat A.Nadson.

Widziałam także w Londynie liczne szkoły, kościoły chińskie, hinduskie, arabskie, żydowskie. Coraz bardziej przekonywałam się, że w Wielkiej Brytanii tolerują, wszystkie kultury, wszystkie narody.

I to nie tylko na poziomie państwowym, ale i w życiu codziennym, w życiu przeciętnych ludzi. Kiedy nasze społeczeństwo dojrzeje, dorośnie do takiego poziomu?

Życie w Wielkiej Brytanii nie jest takie łatwe, wymaga ciężkiej i uczciwej pracy. W tym kraju cenią człowieka przede wszystkim za jego kompetencje, za jego pracę. Za to w

Ciąg dalszy na str.6

Spotkanie w biurze Polskiej Macierzy Szkolnej

IV OGÓLNOŚWIATOWA PIELGRZYMKA SYBIRAKÓW NA JASNĄ GÓRĘ

II

Mszę św. celebrował i homilię wygłosił ks.bp. Bagiński w asyście przybyłych kapelanów Związku Sybiraków z całej Polski -(każdy oddział wojewódzki ma kapelana). We Mszy Św. uczestniczyło 45 pocztów sztandarowych, które bardzo gorąco powitały kapelana Sybiraków Ks.Cisaka. Serdecznie powitał wszystkich uczestników pielgrzymki - a było ich kilka tysięcy (np. nasz Oddział Białystok przyjechał 3 autokarami i specjalnym wagonem - dla osób starszych). Nadzwyczaj serdecznie powitał kapelana chór "Echo z Grodna", który śpiewał podczas Mszy Św. i nie tylko! W momencie, gdy członkowie chóru wchodzili na podium - obok ołtarza, przy którym odprawiała się Msza Św., rozległy się oklaski, ludzie którzy siedzieli, wstali, echo oklasków rozległo się na całe błonie, wszystkie twarze zwróciły się w stronę chóru. Tak gorąco i serdecznie witali tych, którzy przyjechali z ich rodzinnych stron, z ziemi ich ojców, dziadów. Nie jednemu z oczu popłynęła łza, myśl skierowała się do pozastawionego domu lat dziecinnych, to przecież przed pół wiekiem wyrwano ich, wyrzucono jak ptaki z gniazda. Z ich domów, do których już nigdy nie powrócili i nie powrócą.

Rozpoczęła się Msza Św. w skupieniu, ciszy, godności. Poczty sztandardowe pochylają się nisko, nisko pochylone siwe głowy, a gdyby tak przemknąć w głąb dusz ludzkich. A gdyby te trzepocące na lekkim wietrze pochylone sztandary - mogły mówić, usłyszelibyśmy - o Pani Jasnogórska jakże Ci mam dziękować, że pozwoliłaś nam tu zgromadzonym po raz czwarty stanąć przed Twoim obliczem i modlić się za nas, że powróciliśmy i za tych, którzy nie wytrzymali, umarli. Dobry Bóg powołał ich do siebie, skrócił ich mękę. Ty byłaś dla nas ostoją, w Tobie była nasza nadzieja. I ta wielka wiara w Twoją dobroć, doprowadziła nas tu dzisiaj przed Twoje oblicze. Modlimy się za ocalenie i składamy dzięki. Przeżyty ból i cierpienie tak długo zachowuje pamięć ludzka dopóki żyje i jej nie utraci, lecz trzeba przebaczyć tym, którzy ten ból nam zadali, za nich też się modlimy.

"Pokój umarłym - żywym pojednanie".

Podczas Mszy Św. zostały złożone dary od Sybiraków, były to: kielichy, stuły, małe gobeliny, rzeźby sakralne - oddział Białostocki zaniósł przed ołtarz w darze dwa świeczniki i komplet (7 sztuk) czasopisma "Sybirak". Przy wręczaniu Prezes Oddziału Białostockiego Związku Sybiraków Pan Olizarowicz powiedział: "Czcigodny Książe Biskupie tu, na stronach tego wydawnictwa jest wyrażona minimalna część gehenny jaką przeszli przez lata tułaczki". Msza się zakończyla błogosławieństwem i nadzieją, że będziemy uczestniczyć w roku następnym.

O godz. 15.00 ponownie spotkaliśmy się w auli Jana Pawła II - tym razem, aby wysłuchać wspaniałego koncertu przygotowanego przez naszych rodaków z Grodna. Sala "pękała" w przysłowiowych "szwach". Zanim rozpoczął się występ chóru - został udostępniony mikrofon dla wszystkich - Sybiracy szukali swoich znajomych z lat pobytu na nieludzkiej ziemi - to była prawdziwa lekcja geografii i historii - ja jestem z Kazachstanu, sieło Majsiejewka, ja z Lasów nad Czumą, podają nazwy miejscowości, gdzieś zagubione, dalekie: Pudno, Kańsk, Bolszaja Jerda, Czułum, Kustanaj, Archangielsk, Irkuck, Kotas, Starobielsk - Kozielsk - Ostaszków, - te są najstraszniejsze z historii. Pada jeszcze wiele, wiele miejscowości, nie sposób wszystkie wymienić. Zadaję pytanie, gdzie nas nie było? Niektórzy się odnajdują - spoglądają na siebie, a w duchu napewno nie jeden/na pomyślał/ła, jaka ta Jadzia była ładna najładniejsza w całym kołchozie - a dziś twarz poorana bruzdami, a Halinka była taka szczupła, wysoka jak sosna, gdzie ta figura - przecież to dziś "beczułka". A ten Stasiek też był chłopak na schwat na całą wieś, wszystkie się w nim kochały, a dziś łysy, z brzuszkiem, a Henio - najsilniejszy był, jak dźwigał worki z kartoflami, jak pomagał w lesie, rwał się do roboty aby nam pomóc - pracował za wszystkich. Był młody zdrowy - dziś podszedł do mikrofonu z laską. Nie wiem o czym rozmawiają, widzę tylko, że padają w ramiona, ocierają łzy i rozchodzą się - napewno ze słowami na ustach "obyśmy się za rok spotkali".

Na podium wchodzi chór "Echo Grodna", wszyscy wstają, oklaski, gorące

Ciąg dalszy na str.6

Ludność Polska na Ziemi Białoruskiej między 1931r. a 1959 r.

VII

Przypuszczalnie zawyżona jest ogólna liczba mieszkańców odniesiona do stanu z 1939r. Mało prawdopodobny jest wzrost między 1937 a 1939r. o 370 tys. mieszkańców. Druga sprawa wiąże się z eksterminacją w latach 1937-1938 ludności polskiej. Liczne fakty wskazywały, że miała ona charakter totalny i bezwzględny. Z przytoczonych danych statystycznych wynika, że liczba Polaków zmniejszyła się na radzieckiej Białorusi między 1937 a 1939 rokiem o 61,5 tys. Trudno ocenić ilu z nich zostało zamordowanych /m.in. w Kuropatach/ a ilu było deportowanych i zginęło w Kazachstanie lub na Syberii. Zagadkę tą mogą jedynie wyjaśnić archiwa NKWD.

W rezultacie paktu zawartego w dniu 23.VIII.1939 roku między ZSRR a Niemcami, a potwierdzonego porozumieniem o granicach i przyjaźni z dnia 25.IX. 1939 r. nastąpiło połączenie tzw. zachodniej Białorusi do Białoruskiej SRR. Przyniosło to olbrzymie konsekwencje nie tylko polityczne ale i demograficzne. Całe analizowane terytorium łącznie z rejonem Białegostoku i Łomży do dnia 22.VI.1941 r. znajdowało się w ramach ZSRR. W ciągu tego okresu z terenów inkorporowanych miały miejsce duże deportacje ludności. Dokładne określenie liczby deportowanych jest bardzo trudne. Ocenia się, że z ziem dotychczas polskich, a włączonych w 1939r. do Białoruskiej SRR, Ukraińskiej SRR i Litwy łącznie aresztowano a następnie deportowano od 1,0 mln do 1,5 mln osób /szacunki w tej dziedzinie są bardzo różne/. Należy do tego dodać wcielonych do armii radzieckiej oraz do tzw. batalionów pracy. Można sądzić, że conajmniej 25% wywiezionych pochodziło z terytorium zachodniej Białorusi. Zaprogramowany i realizowany terror w czasie dwuletniej okupacji sowieckiej oraz kolejne akcje eksterminacji tzw. warstw posiadajacych /ziemian, inteligencji, byłych oficerów armii polskiej, przedsiębiorców/ przyniósł duże straty wśród ludności. Można szacować ogólne straty wśród ludności zachodniej Białorusi na około 3 tys. osób.Objęły one przede wszystkim ludność narodowości polskiej. Ocenia się straty ludności polskiej w ciągu tych dwóch lat na 200-250 tys. osób. Duża część z nich zginęła w trakcie transportu oraz w łagrach położonych na dalekim wschodzie i północy ZSRR. Wielu zostało rozstrzelanych, zamęczonych w więzieniach oraz zaginęło bez śladu. Kolejne trzy lata /1941 -1944/, tym razem okupacji hitlerowskiej, dwukrotne przetaczanie się frontu spowodowały dalsze obniżenie się liczby ludności. Duży uszczerbek demograficzny wywołały tzw. wyjazdy do pracy do Niemiec. Z kolei dwukrotny pobór do Armii Radzieckiej /w latach 1939-1941 oraz 1944 -1945/ przyniósł znaczne ofiary wśród wcielonych do wojska. Bezpośrednio po wojnie miały miejsce następne deportacje. Objęły one między innymi żołnierzy Armii Krajowej. Miały one już charakter selektywny i nie przybrały tak masowego zakresu jak poprzednie wywózki. Nie jest obecnie możliwe określenie pełnego bilansu strat demograficznych ludności polskiej mieszkającej na Zachodniej Białorusi. Zakładając, że liczba ludności polskiej wynosiła na tym terytorium w dniu 1.IX.1939 r. około 1 250 tys, osób, to po podsumowaniu wszystkich strat oraz uwzględnieniu przyrostu naturalnego można sądzić , że bezpośrednio po wojnie na Ziemi Białoruskiej znajdowało się około 1 mln ludności narodowości polskiej.

CDN Piotr Eberhardt

MATEJKO

Jan Matejko. Portret własny.

W roku 1993 przypada 100-lecie śmierci i 155-lecie urodzin Jana Matejki, wielkiego malarza-patrioty, genialnego reżysera wyobraźni narodu polskiego. Polska uczciła Go obchodami Roku Matejkowskiego, nad którymi patronat objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Wałęsa oraz Prymas Polski Ksiądz Kardynał Józef Glemp.

Jan Matejko nie miał 19 lat, kiedy powiedział: jeśli obraz nie będzie robił wrażenia na ludziach, to po co malować! I pozostał temu programowi na zawsze wierny. Jego obrazy - których namalował niewiarygodnie dużo w ciągu 55 lat życia - robiły i robią na ludziach ogromne wrażenie. Szczególny rozgłos zyskały jego wielkie rozmiarami obrazy zawierające wizję dziejów Polski, ukazujące historyczne wydarzenia o szczególnej doniosłości. Ale malował Matejko także kameralne, fascynujące portrety. Malował w latach 1889-1891 polichromię ścienną kościoła Mariackiego, torującą drogę nowatorskim rozwiązaniom polskiej sztuki dekoracyjnej XX wieku. Nie były też Matejce obce żartobliwo-ironiczne wypowiedzi rysunkowe na różne aktualne tematy z życia prywatnego i publicznego.

Matejko swymi obrazami porywał, zachwycał, zadziwiał, a także prowokował do sprzeciwów. Nie pozostawiał widza obojętnym. Stanisław Witkiewicz (ojciec słynnego dziś w całym świecie pisarza i malarza Witkacego) w młodości toczył przez długie lata zażarte spory artystyczne z Janem Matejką.

Osiągnąwszy dojrzałość napisał o Matejce: Miał on wiele wad, których unikają nawet średnie talenty, ale miał jedną bezwzględną zaletę: tworzył arcydzieła! Matejko był i jest urzekający nie tylko dla Polaków. Już pierwszy jego wielki obraz historyczny "Kazanie Skargi" w l865 roku zyskał złoty medal na wystawie w Paryżu. Kolejny z wielkich obrazów "Rejtan" został w 1867 roku zakupiony przez odwiedzającego Paryż austriackiego cesarza Franciszka Józefa. W okresie kiedy Polska była pozbawiona bytu państwowego, rozdarta między trzech zaborców, obrazy Matejki - zgodnie z jego zamierzeniem wciąż "Europie przypominały Polskę". Swiadczą o tym takie fakty, jak np. ofiarowanie przez artystę w 1883 r. obrazu "Sobieski pod Wiedniem" dla narodu polskiego, aby ten obraz został przekazany do Watykanu właśnie jako dar od narodu polskiego (pamiętajmy: narodu będącego wówczas pod zaborami, pozbawionego państwowości). Świadczą o tym zachowane w Domu Matejki w Krakowie niezliczone dyplomy, listy pochwalne, zaproszenia na honorowego członka akademii sztuki różnych państw przysłane za życia Matejki oraz zawiadomienia o jego zgonie w 1893 r. zamieszczone w trzydziestu dwóch gazetach europejskich. 0 niegasnącej sile oddziaływania świadczyło wielkie zainteresowanie obrazami Matejki eksponowanymi podczas wystawy Światowej w Nowym Jorku w 1939 r. Goście z innych kontynentów przybywający obecnie do Polski wiele uwagi poświęcają jego twórczości.

Paradoksem jest, że o znaczeniu jego twórczości bardzo wyraźnie świadczy wydany w 1884 r. rozkaz cesarza Prus Wilhelma I anulujący wielki złoty medal przyznany Matejce przez Akademię Berlińską.

Szczególnie zaś dobitnie o sile oddziaływania obrazów Matejki świadczy fakt, że podczas II wojny światowej okupanci hitlerowscy z niezwykłą zaciekłością tropili jego obrazy "Grunwald" i "Hołd pruski", które były z najwyższym pcświęceniem ratowane przez polskie społeczeństwo.

Już przed wojną dzieła te stały się przedmiotem zainteresowania Niemiec hitlerowskich i zostały umieszczone na czarnej liście obiektów skazanych na zagładę.

Po zbrojnym zajęciu Polski w 1939 roku okupanci - widząc, że obrazy "zniknęły" w jakimś ukryciu - uciekali się do najrozmaitszych metod. Inwigilacje, przesłuchania, tortury, próby przekupstwa. Za podanie informacji o miejscu ukrycia "Bitwy pod Grunwaldem-' oferowali paszport na wyjazd do bezpiecznego kraju neutralnego. Wyznaczyli nagrodę: najpierw 2 miliony marek, potem ogromną sumę 10 milionow marek.

Nikt nie zdradził.

Nie sposób wymienić wszystkich, którzy trudzili się i cierpieli w imię ratowania obrazów Matejki. Są jednak ludzie, o których trzeba pamiętać.

Na ulicach Lublina zginęli przywaleni gruzami dwaj młodzi malarze warszawscy, Stanisław Ejsmond i Bolesław Surałła-Gajduczeni, którzy pod bombami Września przywieźli tu z Warszawy "Bitwę pod Grunwaldem". Naczelnik wydziału w lubelskim magistracie Pieczyrak współorganizował przyjęcie, przechowanie, a potem transport przez pełne Niemców ulice Lublina i zakopanie w 1941 roku wielkiej paki ze zwiniętym w rulon obrazem. Nawet kiedy Niemcy aresztowali jedynego syna państwa Pieczyraków - ojciec nic nie wyjawił o "Grunwaldzie", jedyny syn Pieczyraków zginął w Oświęcimiu. W Oświęcimiu zginął Józef Serafin, pracownik gospodarczy lubelskiego magistratu, osobiście uczestniczący w zakopywaniu " Grunwaldu ". Rozstrzelany został wybitny lubelski działacz kulturalny Stanisław Bryła, który też znał okoliczności przechowywania Matejkowskiego dzieła.

A "Hołd pruski"? Ksiądz Wacław Staniszewski, rektor kościoła św. Katarzyny w Zamościu, w którego podziemiach trzeciego dnia wojny znalazła schronienie paka mieszcząca "Hołd pruski" potajemnie przywieziony z Krakowa - był przesłuchiwany w gestapo, wraz z inteligencją Zamojszczyzny przeszedł martyrologię obozów koncentracyjnych: Sachsenhausen, Dachau. Mógł się uratować udzieleniem jednej choćby informacji o "Hołdzie pruskim". Nic nie powiedział.

Uczestniczący we wrześniowym ukryciu "Hołdu" w Zamościu burmistrz tego miasta Michał Wazowski, który potem, 17 listopada 1939 roku, pomagał w zorganizowaniu niezwykle zręcznego tajemnego transportu tego obrazu z powrotem do Krakowa - został aresztowany razem ze swoim synem. Mógł siebie i syna uratować podaniem informacji o "Hołdzie pruskim". Nic nie wyjawił. Obydwaj zostali rozstrzelani.

Ci wszyscy ludzie z najrozmaitszych kręgów społecznych, którzy swymi działaniami lub bohaterskim milczeniem uratowali "Grunwald" i "Hołd pruski" - przyjmowali cierpienie i śmierć nie dla metrów pokrytego farbami płótna i nie dla wartości materialnej, jaką te obrazy reprezentowały, ale dla Polski. Te obrazy - uczyły ją kochać. Uczyły, że dla niej trzeba ginąć, jeśli trzeba, ale też żyć, walczyć, tworzyć, zwyciężać. Uczyły tego z taką siłą, jaką dał im geniusz Matejki.

Czy tajemnica niezwykłej siły oddziaływania obrazów Matejki, ich wpływu na wyobraźnię społeczną, mocy budzenia uczuć patriotycznych w Polakach, a we wrogach budzenia nienawiści i chęci prześladowań - kryje się w temacie? - Niektórzy tak uważają. . Jest jednak obraz "Bitwa pod Gruwaldem" Wojciecha Kossaka, , malarsko oczyszczony (jak niektórzy twierdzą) z "wad" Matejkowskiej perspektywy. Obraz Matejki - jego - całość, jego fragmenty - pamiętają wszyscy Polacy. Kto z nas pamięta "Grunwald" Kossaka? Gestapo też o nim nie pamiętało. Nie poszukiwało go. Nie w temacie więc sprawa.

Malujac wielkie starcie z Zakonem Krzyżackim - rozstrzygające w 1410 - roku, czy Polska będzie istnieć - Matejko umiał przekazać dramatyzm - walki ostatecznej . W obrazie żyje moc pradziadów, ich zwycięstwo nad własną słabością i nad potężnym wrogiem. To właśnie budziło i budzi w prawnukach siłę i gotowość do poświęceń.

Mimo dzisiejszych osaczajacych nas trudności - a może szczególnie teraz - trzeba pamiętać o nieprzebranych zasobach energii człowieczej, która ujawniają i której ruch nadają wielkie dzieła sztuki, dobra kultury. To są ziarna zwycięstwa.

Maria Szypowska

Polska na wyspach brytyjskich

Ciąg dalszy ze str.5

dni wolne jak potrafią się bawić, odpoczywać!

I2 czerwca w sobotę byłam zaproszona na bal w POSKu. Takie bale są urzadzane prawie w każdą sobotę i niedzielę.

Wszyscy zebrani w Sali Malinowej wyglądali znakomicie - w strojach wieczorowych i wizytowych. Polskie melodie i piosenki z różnych lat grała orkiestra polska "To i owo". Zatem wystapił zespół tańca ludowego "Tatry" - piękne polskie stroje, oczu blask i wiązanka z "oberków" "kujawiaków", "mazurków", na końcu kierownik zespołu zaprasza do tańca wszystkich chętnych - i już prawie cała sala pod dzwięki skrzypek, fletow, bębnów popłynęła w tańcu.

Nigdy tego nie zapomnę, jak nie zapomnę wszystkich dni, wszytkich chwil spędzonych na Wyspach Brytyjskich i w "Polsce poza Polską". Nie zapomnę spotkań ze swoimi rodakami, weteranami AK, urodzonymi we Lwowie, w Łucku, w Baranowiczach, pod Kobryniem i pod Pińskiem. Przez całe swoje życie na obczyźnie, takie niełatwe, takie dramatyczne, przenieśli oni pamięć i miłość do swoich rodzinnych stron z przekonaniem, że tam, na Kresach, inaczej pachną kwiaty, inaczej smakują jagody, inaczej śpiewają nad zorzą ptaki. Nie przestają śnić o swoich domach, z których kiedyś byli wywiezieni, wygnani, o swoich gankach i zagrodach. Siebie i swoich młodych uśmiechniętych rodziców jeszcze sprzed Wrzesnia pamiętają.

Nie zapomnę brytyjskich narodowych galerii i muzeów, i spokojnych malowniczych krajobrazów, małych wsi i miasteczek i zadbanych pięknych róż w każdym ogródku.

Stworzona na ziemi brytyjskiej "Polska poza Polską" jest mnie osobiście bardzo bliska - jest w niej coś, co w dużym stopniu straciła Polska - nasza wspólna Macierz - przez lata kłamstw, kompromisów, przez niemożliwość bycia sobą - prawdziwą duchowość i prawdziwe wartości, wysokie poczucie godności i historyczną więź pokoleń i... polską duszę wrażliwą, wolną, bezpośrednią, która tyle w sobie mieści. Chociaż dusza polska żyje i na moich Kresach - wbrew wszystkim trudnościom, tułaczkom i cierpieniom i katuszom - żyje w moich rodakach. Dusza polska jest czymś, co nas łączy, garnie do siebie, podnieca, - Polaków, rozproszonych no całym świecie...

Wracam do kraju, pełna wrażeń i zamiłowania do "Polski poza Polską", wioząc ze sobą książki z polskiej księgarni PMS, obrazek Matki Bożej Kozielskiej - prezent Akowców i pamięć o nowych przyjaciołach, zostawiając tam część swojego serca.

Alina Godunowa

BESTSELLER

Zniknął radziecki attache wojskowy w Wiedniu. Przepadł. Wyparował. Wywieziono go do domu, do Związku. "Ewakuowano" jak to się u nas mówi. Ewakuacja oficerów GRU i KGB następuje z powodu rażących błędów, nieróbstwa lub podejrzenia o niedozwolone kontakty, czy też o zamiar ucieczki. Nie mam pojęcia, za co ewakuowano attache wojskowego. Takich rzeczy nigdy sie nie mówi. Zniknął. Przepadł. Wyjechał na urlop i nie powrócił. Związek Radziecki to duży kraj, można się zgubić. Jego zielonego mercedesa przejął w spadku pułkownik Cwietajew, nowy attache wojskowy. Chodzi napuszony, ma się za naczelnika. Sąsiedzi z KGB są przekonani, że to on jest Pierwszym Zastępcą. Jednak w GRU, jak w każdej tajnej organizacji, oficjalnie zajmowane stanowiska nic nie znaczą. Mamy własną hierarchię. Tajną. Zakonspirowaną. Niewidoczną dla świata.

Jeden fałszwy krok - i przepadłeś, wyparowałeś. Ewakuacja. Tak było z twoim poprzednikiem. Pamiętaj, za trzy miesiące egzamin ze znajomości miasta. Masz znać Wiedeń lepiej niż wiedeńska policja! Sto pytań. Musisz dać sto prawidłowych odpowiedzi. Błędna odpowiedź - to błąd w ubezpieczaniu, w akcji. To wpadka, skandal, komisja KC, konwejer, więzienie. Jeżeli, pułkowniku, zdasz eg-

zamin, czeka cie ubezpieczanie. Będziesz osłaniał ogony. Bez urlopów. Bez niedziel i świąt. Bez wytchnienia. Ubezpieczenie koordynuje sam Nawigator. Ogólną asekurację zapewniają ambasador ZSRR i konsul generalny. Tym razem również nie mają pojęcia, co się święci. Znowu dostali szyfrówkę z KC, czyli z "Instancji": obstawiać, osłaniać, bronić własną piersią. Jeżeli my, ubezpieczenie bezpośrednie, dopuścimy się błędu, ubezpieczenie ogólne postara się odgrodzić nas zasłoną dymną. Ambasador z konsulem mają wtedy podnieść wrzawę, zarzucać austriackiej policji potwarz i prowokację, absolutnie wszystkiemu zaprzeczać. Mają szczelnie patrzeć w oczy odgrywając niewinnych, grozić pogorszeniem przyjaznych stosunków i końcem odprężenia, przypomnieć, że Armia Czerwona bezinteresownie wyzwoliła Austrię, przypomnieć ofiary wojny i zbrodnie nazizmu. To ich zadanie. Po to są, by w razie błędu z naszej strony osłaniać odwrót. Nerwowa praca, ciężka. Kto nigdy nie miał okazji trudnić się przesyłaniem potężnych ładunków przez granice państwowe, ten nie ma pojęcia, ilu biurokratów uczestniczy w takiej procedurze! Z kolei GRU musi mieć absolutną pewność, że żaden z nich nie podejrzewa, jakie jest prawdziwe przeznaczenie "eksperymentalnego układu zasilania". Gdyby jednak któryś się domyślił, powinien szybko otrzymać godziwą rekompensatę za swoją domyślność, aby mu się opłaciło nie wiedzieć w czym rzecz. Każdego z nich GRU musi przez cały czas tranzytu uważnie kontrolować, przynajmniej z oddali. Tym się właśnie zajmujemy.

CDN

IV OGÓLNOŚWIATOWA PIELGRZYMKA SYBIRAKÓW NA JASNĄ GÓRĘ

Ciąg dalszy ze str.5

powitanie, okrzyki: niech żyją! Chór prezentuje się skromnie, elegancko. Panie w lśniących bluzeczkach, czarnych spódniczkach. Panowie w czarnych garniturach - kierownik chóru Pani Janina Więcławowicz w czarnym stroju. Uważam strój odpowiedni do uroczystości w jakiej brali udział. Zaległa cisza na sali, chór rozpoczął koncert pieśnią "Bogu Rodzica", następnie popłynęły pieśni patriotyczne, żartobliwe wojskowe, wszystkie wykonane w języku polskim czystą polszczyzną, między pieśniami była czytana poezja, słowa - wiersze w wykonaniu P. R. Kacynela, który powiedział, że na podstawie waszych i naszych przeżyć powstają wiersze pełne patriotyzmu, tęsknoty do tego co jest polskie, chrześcijanskie.

Spoglądaliśmy na uczestników koncertu, nie było osoby, która by nie ocierała łez, nikt się nie wstydził wzruszeń i swych łez, a gdy popłynęły słowa pieśni "Za Niemen, za Niemen" - wydawało mi się, że słyszałam bicie serc ludzkich - taka zapanowała cisza przez moment po wykonaniu, ludzie jakby się przenieśli tam za Niemen i jakby chcieli tą chwilę przedłużyć - wstali znów, ogromne brawa, bis, oklaski.

Na zakończenie wystąpił Ks. Cisak powiedział: "Polacy z Grodna, daliście taki ładunek uczucia i patriotyzmu- owacje na stojąco na sali - bracia Polacy trafiliście na grunt, który doprowadziliście do niespotykanych uczuć i łez. Myśmy byli na obczyźnie i stracili ojczystą ziemię, a Wy oderwani od nas. Bracia Polacy przedstawiła nam się w tej chwili wartość Kresów. Czy jeden Polak z drugim pomyślał co otrzymała kultura Polska z Kresów, a Wy ją zachowaliście. Bardzo wysoko cenię to coście nam dziś przekazali, a przekazaliście - raz jeszcze podkreślam - ogromny ładunek patriotyzmu i polskości". Na sali brawa na stojąco. Rozbrzmiewa sto lat dla chóru, dla tych wszystkich, którzy przyczynili się do tego, że chór "Echo Grodna" uczestniczył w IV Ogólnoświatowej Pielgrzymce na Jasnej Górze w dn. 9-8.V.1993r. (w tej chwili jestem dumna, że moje starania o przyjazd chóru nie poszły na marne). Nastąpiły podziękowania, wspólnie z chórem Sybiracy odśpiewali "Nie rzucim ziemi skąd nasz ród". Po godz. 18.00 w kaplicy Cudownego Obrazu nastąpiło uroczyste zakończenie Pielgrzymki. Jeszcze jedna wspólna modlitwa, wspólny śpiew dziękczynny, ostatnie spojrzenie na cudowne oblicze "Czarnej Madonny", ostatnie westchnienie i nadzieja, że za rok pozwolisz nam znów się spotkać u Twych stóp.

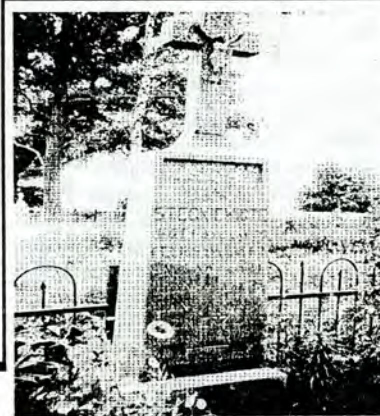
P.S. Osobiście składam serdeczne podziękowanie Związkowi Polaków w Grodnie za pomoc w uczestnictwie chóru "Echo Grodna" w naszej Pielgrzymce.

Klara Rogalska

Tragedia w Zaniewiczach

Lata wojenne, dla wielu z nas stały się symbolem okrucieństwa i śmierci. Ginęli żołnierze, broniący swojej Ojczyzny, ginęła również ludność cywilna, zwykli obywatele, którzy nie zawsze orientowali się w przyczynach napadu.

Szczególnie dużo nieszczęść spadło na barki mieszkańców wsi. Bez żadnej obrony, musieli ukrywać się w lasach, piwnicach lub wyjeżdżać do rodziny.

Niedaleko Grodna leży nieduża polska wieś Zaniewicze. Jej mieszkańcy do dzisiaj pamiętają tę tragiczną datę 25 lipca 1941 roku . Nocą do domu śpiącej jeszcze rodziny Steckiewiczów wpadła banda żołnierzy Armii Czerwonej, która w tym czasie grasowała na terenie, w pobliżu leżących wsi. Bez słowa wyprowadzili ich przed dom, nie pozwolili nawet się ubrać.

Świadkowie pamiętają, jak ojciec prosił ich za swoimi dziećmi, klękał na kolana, błagał, aby pozwolili im żyć. "Obrońcy chłopów" byli nieubłagani. Rodzinę Steckiewiczów wywieziono do lasu, gdzie bez żadnego powodu rozstrzelano. Podobno, dwóch aresztowanych rzuciło się do ucieczki, lecz udało się przeżyć tylko jednemu z nich.

Później, dopiero nocą, rodzinie udało się odszukać zwłoki swoich bliskich. Wbrew zakazowi komisarzy pochowali ich na cmentarzu katolickim proboszcz parafii Zaniewickiej ks. Józef Maciejewski. Przy ofiarnej pomocy mieszkańców wsi na cmentarzu zaniewickim postawiono pomnik poległym od ręki żołnierzy Armii Czerwonej.

Bardzo często mieszkańcy Zaniewicz słyszeli jeszcze w nocy krótkie strzały. To oznaczało, że następna rodzina straciła swoich bliskich, ojca brata lub syna.

Do dzisiaj Zaniewicze pamiętają tamte dni. Minęło 50 lat, lecz w sercach ludzi, bliskich i rodzin rozstrzelanych głuchym echem odbija się każdy strzał. Mogiła rodziny Steckiewiczów na długie lata zostanie symbolem okrucieństwa i terroru.

Irena Artisz

1, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.50, 21.35. Пад купалам сусвету. **9.00.** «Фарбы зямлі роднай». Дак. фільм. **9.40.** Фільм-канцэрт. **9.50.** Урокі здароўя. **10.10.** Паказвае Гродна. Народны ансамбль песні і танца «Нёман». **11.10, 15.30, 21.45, 23.10.** Дзяды (анонс). **11.15.** «Той самы Мюнхаўзен». Тэлефільм. 1-я і 2-я серыі. **13.35.** Вызваленне: 1943—1993. **14.05, 23.15.** Відэааўтограф. **14.20.** Бар 'еры. **14.50.** Кампазітары Беларусі. **15.35.** Існасць. **16.25.** І зорка з зоркаю гаворыць... **17.30.** Вечары Расійскага тэлефільма. Адкрыццё. **19.15.** Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) — «Металург» (Чарапавец). 2-гі і 3-ці перыяды. У перапынку — Кантакт. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** Спартыўны тэлекур 'ер. **22.05.** «Фенікс». Маст. тэлефільм (Аўстралія). 2-я серыя. **23.30.** «Свая бацькаўшчына».Да 60-годдзя пісьменніка В. Адамчыка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». **9.10.** России звонкие края. **9.45.** Тема. **10.30, 17.30.** Гол. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Телемикст. **15.10.** Премьера телефильма «Музыкальный прогноз». **15.40.** Ассоциация детского телевидения. **16.20.** Звездный час. **17.30.** Документы и судьбы. **18.10.** Эхо недели. **18.40.** Браво. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». 22-я серия. **21.10.** «Новая студия» представляет: Пресс-клуб. В перерыве — Новости. **00.00.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** По страницам «Вечернего салона». **9.45.** Кинолегенды. **10.45.** Устами младенца. **11.15.** Домашний экран. «Фокусник». **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Киноповести. «Фраги — разлученный со счастьем». 1-я серия. **14.30.** Ярмарка, ярмарка... **15.00.** Бизнес в России. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Рязанские смотрины. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Спасение 911. **17.55.** Телегазета. **18.00.** Хозяин. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Детектив по понедельникам. «Лаки Страйк» представляет художественный фильм «Война конкурентов». **20.20.** Хроно. **20.50.** «Лебедь». Мультфильм для взрослых. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Театральный разъезд. **23.20.** Музыка крупным планом.

ПОЛЬША-I

17.15. Спортивная студия. **17.45.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Документальный фильм. **18.50.** Мультфильм. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Телетеатр. «Минута славы». **22.30.** Развлекательная программа. **23.45.** Малоизвестный Голливуд. **00.10.** Художественный фильм. **02.10.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

16.55. Программа на вечер. **17.00.** Панорама. **17.10.** «Жизнь за жизнь». Фильм пр-ва Польши. **18.40.** Документальная программа. **19.05.** Музыкальная программа. **19.55.** Студия второй программы. **20.00.** Документальный фильм. **20.50.** Студия второй программы. **21.00.** О тех, которые ушли. **22.00.** Панорама. **22.30.** «Эзел и Джим». Фильм пр-ва США. **00.05.** Блокнот А. Каминской. **00.25.** Документальная программа. **01.00.** Панорама. **01.05.** Музыкальная программа. **01.35.** Вокруг смерти.

2, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.50, 21.35. Пад купалам сусвету. **8.15.** Адраджэнне. **8.35, 10.10, 15.55.** Дзяды. **8.40.** Тэлевізійная дошка аб 'яў. **8.45.** «Канец бабінага лета». Маст. фільм. **10.40.** «Фенікс». Маст. тэлефільм (Аўстралія). 2-я серыя. **11.40.** Мінская брама. **13.30.** «Наш бранянпоезд». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.00.** Шматгалоссе. **16.50.** Мультфільм. **17.00.** Студыя «Тэлесябрына». **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай» Тэлесерыял. **22.40.** Фільм-канцэрт. **23.00.** Вечары Расійскага тэлефільма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Веселые нотки. **8.55.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.45.** Человек и закон. **10.15.** Премьера документального фильма «Солнечная мелодия Хусяина Ахметова. **10.50, 00.35.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Фильм — детям. «Блуждающие огоньки». 1-я серия. **12.50.** «Дождь в чужом городе». Художественный фильм. **14.25.** Деловой вестник. [illegible] **15.10.** Блокнот. **15.15.** Дело. **15.25.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». [illegible] **17.25.** Эхо российского выбора. **17.40.** Судьбы. **17.55.** Азбука собственника. **18.05.** «Просто Мария». **18.50.** [illegible] **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** КТВ-1 и канал «Фраги-интерсоюзный» представляет художественный фильм «Казино» (Франция). **22.15.** В гостях у [illegible]. **23.25.** Студия «ОКО» представляет: Российский открытый фестиваль телевизионных фильмов. **00.05.** Бадминтон. Мировая серия Гран-при.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **11.00.** Домашний экран. «Все дни после убийства». **12.10.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Киноповести. «Фраги — разлученный со счастьем». 2-я серия. **14.30.** Мульти-пульти. **15.00.** Христианская программа. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Русская виза. **17.30.** Человек дела. **18.00.** Не быть динозавром. **18.15.** «Желаю...». Воспоминания Ю. Гуляева. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Домашний экран. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 238-я серия. **21.15.** «Лицом к искусству». **21.50.** Бесшумные лидеры. [illegible] **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Петербургские истории. **23.05.** Музыка. Санкт-Петербург.

ПОЛЬША-I

11.00. «Династия». Серия 213. **11.50.** Публицистическая программа. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Клуб одиноких сердец. **12.35.** Познаем себя. **12.50.** Сто лет. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для детей. **14.00.** Образовательное телевидение. **14.35.** Звездные путешествия. **14.50.** Кухня. **15.05.** Программа о Ч. Танском. **15.15.** В кругу науки. **16.00.** Книга чудес техники. **16.15.** Охота на людей. [illegible] **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.30.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Энциклопедия второй мировой войны. **18.40.** В кино и на кассете. **19.05.** «Марфи Браун». Сериал пр-ва США. **19.30.** Рядом с нами. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Сеймограф. **21.25.** Художественный фильм. [illegible] **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.35.** Необычные биографии. **01.00.** Программа Г. Шеснак. **01.40.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

13.00. Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Флип и Флап». Комедия пр-ва США. **15.00.** Публицистическая программа. **16.00.** Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** [illegible]. Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Дом. **18.00.** Что играется? **18.10.** Католическая программа. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.05.** Тележурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Беспокойство конца тысячелетия. **23.00.** Публицистическая программа. **23.35.** «Рондо». Фильм пр-ва Франции. **01.35.** «Каналья». Фильм пр-ва Польши.

3, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Студыя «Тэлесябрына». **9.35.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **10.30.** Дак. фільмы. **11.40.** Фільм-канцэрт. «Крылы». **12.35.** Кампазітары Беларусі. **13.30.** Навіны. **13.40.** Фільм-канцэрт. **14.20.** «Бераг яго жыцця». Маст. фільм. 1-я серыя. **15.25.** Для школьнікаў. **16.25.** «Нов і К»-топ-10. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Мультфільм. **17.55.** Дзённік Прынямання (Гр.). **18.00.** «Гарадніцы». Літаратурна-музычная праграма (Гр.). [illegible] **19.00.** Рэклама. **19.10.** Абласныя навіны (Гомель). [illegible] **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Крымінальная хроніка. **22.05.** «Зоркі» на экране. «Па мянушцы «Звер». **23.35.** НІКа. **23.50.** Вечары Расійскага тэлефільма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Сорока. **8.40.** Премьера художественного телефильма «Просто Мария». **9.30.** Торговый мост. **10.00.** Премьера научно-популярного фильма «Чтобы сделать следующий шаг». **10.20.** Концерт Государственного Воронежского русского народного хора. **10.50, 01.05.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Фильм — детям. «Блуждающие огоньки». 2-я серия. **12.25.** Мультфильмы. **12.55.** «Дождь в чужом городе». **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.40.** Музограф. **16.00.** Между нами, девочками... **17.20.** Клуб-700. **17.50.** Технодром. **17.25.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир»: Здравствуйте, это я. **17.50.** Документы и судьбы. **18.00.** Просто Мария. **18.50.** Миниатюра. **19.00.** Тайны века. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** В них сила есть пустыни знойной... **21.25.** Авторская программа В. Молчанова. «Скованные одной цепью». **23.25.** Большая прогулка. **00.05.** MTV.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Бесшумные лидеры. **8.45.** Последний из могикан. **9.10.** Кинолегенды. **10.10.** Площадь искусств. **10.55.** Мульти-пульти. **11.20.** Домашний экран. «Грех». **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Пилигрим. **14.10.** Трансросэфир. **14.55.** Телегазета. **15.00.** Бизнес: новые имена. **15.15.** Там-там новости. **15.30.** Студия «Рост». **16.15.** Футбол. Кубок УЕФА. 1/16 финала. «Днепр» (Украина) — «Айнтрахт» (Германия). В перерыве — Мульти-пульти. **17.05.** Как обустроить Россию. **18.55.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. «Спартак» (Россия) — «Лех» (Польша). В перерыве — Праздник каждый день. **20.45.** «Киностудия». Мультфильм для взрослых. **20.55.** Домашний экран. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 239-я серия. **21.45.** Экран криминальных сообщений. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** L -клуб. **23.20.** Экзотика.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **11.50.** Таков мир. **12.15.** Клуб 21. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для молодежи. **14.30.** Английский язык в экономике. **14.40.** Литературные традиции в кино. **16.55.** Программа дня. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Здоровье. **18.40.** Культурно-публицистическая программа. **19.05.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Сортивная студия. **23.10.** Клуб 21.**00. 00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.35.** «Повторения». Фильм пр-ва Чехославакии. **02.05.** Культурно-публицистическая программа.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.05.** Местная программа. **9.40.** »Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык для детей. **11.10.** Английский язык. **11.25.** Английский язык для детей. **11.30.** Французский язык. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **15.00.** Концерт. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.15.** Программа Е. Бральчика. **17.20.** Летный журнал. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** Публицистическая программа. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** История пана Тадеуша. **20.20.** Документальный фильм. **20.45.** Тени жизни. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** «Спокойствие». Фильм пр-ва Польши. **00.35.** Культурно-публицистическая программа. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа. **02.55.** Документальный сериал.

4, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Клоун з восенню ў сэрцы». Тэлефільм. **9.20.** «Анатоль Салаўяненка на сцэне і па-за сцэнай». Фільм-канцэрт. **10.10.** Аўгустоўскі канал — водны шлях ад Віслы да Нёмана. **10.40.** Кампазітары Беларусі. **12.10.** Творчае маладзёжнае аб 'яднанне «Крок». **13.10.** Пазіцыя ўрада. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Перыкола». Музычны фільм. **15.00.** Мультфільм. **15.10.** «Бераг яго жыцця». Маст. тэлефільм 2-я серыя. **16.15.** Тэлебіржа. **16.25.** Відзьма-нявідзьма. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Размова з нагоды (Гр.). **17.55.** Крымінал-стоп (Гр.). **18.25.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гродна). **19.10.** Кінанарыс. **19.20.** Веснік гарсавета (Гр.). **19.40.** Вечары Расійскага тэлефільма. **20.25.** «Польшча-93». Рэпартаж з прэс-канферэнцыі, прысвечанай адкрыццю нацыянальнай выстаўкі. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **22.40.** Кантакт: творчае маладзежнае аб 'яднанне «Крок». **22.45.** Маветон. **23.20.** Правінцыя.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 12.30.** Мультфильмы. **8.50.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». **9.40.** Во Дворце на Садовом кольце. **9.10.** Волшебный микрофон. **9.50, 24.40.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Фильм-детям. «Тайна зеленого острова». **12.40.** «Дом на песке». Художественный телефильм. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». **15.45.** Джэм. **16.15.** ... До 16 и старше. **17.25.** Я вам спою. **18.00.** «Просто Мария». **18.50.** Театральная площадь. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Премьера художественного телефильма «Твин Пикс». 1-я серия (США). **22.50.** «Курица». Мультфильм для взрослых. **23.25.** Бумеранг. **23.55.** Рок-н-ролл ТВ.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** Утренний концерт. **8.25.** Погасшая звезда? **8.55.** Звездный дождь. **9.55.** «К-2» представлет: Знай наших. **10.50, 14.20.** Мульти-пульти. **11.00.** Домашний экран. Художественный телефильм «Санта-Барбара». 238-я и 239-я серии. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Спасение-911.**15. 00.** Терминал. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Премьера документального фильма «Женщины мира» (США). **17.30.** М. Трест. **17.45.** Как обустоить Россию. **18.15.** Под цыганским шатром. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Домашний экран. «Санта-Барбара». 240-я серия. **20.15.** Экран криминальных сообщений. **20.30.** Манера. **21.00, 22.35.** Тихий дом. Части 1-я и 2-я. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **23.35.** Телеканал «Фортуна».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **11.50.** Репортаж. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.** Тележурнал. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Малоизвестная Шотландия. **14.55.** Не только динозавры. **15.10.** Экологический журнал. **15.25.** Документальный фильм. **15.30.** Животные мира. **16.00.** Тележурнал. **16.10.** Через моря и льды. **16.35.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс.**18.20.** Телетурнир. **18.45.** Антенна. **19.00.** Документальный сериал. **19.30.** Католический журнал. **20.00.** Программа для детей. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Правительственный тележурнал. **21.20.** «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. **22.15.** Только в первой программе. **23.00.** Кабаре «Клика». **23.25.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Горячая линия. **00.30.** Музыкальная программа. **00. 35.** «Красная империя». Документальный сериал. **01.25.** Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Фильм на английском языке. **11.35.** Фильм на французском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Культурно-публицистическая программа. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** Художественный фильм. **15.35.** Концерт церковной музыки. **16.30.** Приветствие. **16.35.**«Кот в сапогах». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.35.** Мультихобби. **17.55.** Люди с первых страниц газет. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США.**19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Репортаж. **20.30.** С земли польской. **21.00.** А. Добровольский. **21.45.** Культурно-публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Декалог. **23.10.** «Деньги». Фильм пр-ва ФРГ. **00.45.** Тележурнал.**01.00.** Панорама. **01.05.** Театральная студия второй программы.

5, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Тэлевізійная дошка аб 'яў. **9.00.** «Лада ОМС» прадстаўляе: «Салодкі ручай». Тэлесерыял. **9.55.** Год з жыцця «Песняроў». **11.00, 13.40.** Дак. фільм. **11.25.** Спартыўны стыль. **12.05.** «Праект «Альфа». Маст. фільм. **13.30.** Навіны. **14.50.** «Бераг яго жыцця». Маст. тэлефільм. 3-я серыя. **15.55.** «Педагагічны экран». Гісторыя ў школе. **16.35.** ПІК. **17.30.** Навіны (с сурдаперакладам). **17.40.** Дзённік Прынемання (Гр.). **18.05.** «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма (Гр.). **19.00, 23.30.** Творчы вечар народнага артыста Беларусі Віктара Вуячыча. **20.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Таміра» прапануе: «Піраты XX стагоддзя». **23.15.** НІКА.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. 8.20. Фильм-детям. «Мраморный дом». **9.40.** И.— С. Бах. Концерт. **10.00.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.50, 02.40.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Премьера фильма-спектакля для детей «Сказка про Емелю». **19.20.** Мультфильмы. **12.45.** Телешоу «50x50». **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** В гостях у сказки. **16.40.** Поют сестры Литвиненко. **17.20.** Эхо российского выбора. **17.45.** Человек и закон. **18.15.** Вагон-03.**18. 45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** Премьера художественного телефильма «Твин Пикс». 2-я серия (США). **22.10.** Канал иллюзий. **23.25.** Музобоз. **00.01.** Политбюро. **00.40.** Автошоу. **01.10.** Программа «Х». **01.35.** Музыкальный час.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Требуются... Требуются... **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Поехали. **8.10.** Параллели. **8.25.** Тихий дом. **9.20.** Обратный адрес. **9.50.** В мире животных. Ведущий — Н. Дроздов. **10.50.** Домашний экран. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 240-я серия. **11.40.** «Носталжи» — музыка всех поколений. **12.10.** Манера. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.00.** Вести. **13.25.** «О тех, кого помним и любим». Михаил Болдуман. **14.10.** Телегазета. **14.15.** «Артистическое кафе». Международная эстрадная программа. **15.15.** Там-там новости. **15.30.** «Загадка старой сказки». Спектакль Рязанского государственного театра кукол. **16.20.** Трансросэфир. «На ростовской земле...» **16.50.** Дисней по пятницам. «Открытие студии Диснея во Флориде». 2-я серия. **17.45.** «Как обустроить Россию». **18.15.** «На нашей сторонке». Поет Л. Трухина. **18.45.** Праздник каждый день. **19.00.** Вести. **19.25.** Премьера многосерийного художественного фильма «Уинстон Черчилль. Путь к вершине». 6-я серия. **20.25.** «Аэропорт», «Банк». Мультфильмы для взрослых. **20.35.** «Городок». Развлекательная программа. **21.00.** Совершенно секретно. **22.00.** Вести. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** «К-2» представляет: «Абзац», «Поцелуй в диафрагму». **00.00.** «Легенды рок-н-ролла».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.10.** Мама и я. **10.20.** Дошкольники дома. **10.55.** «Дни и месяцы». Фильм пр-ва Франции. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Для самых маленьких. **14.30.** Английский язык. **14.45.** Канадское телевидение. **14.50.** Образование. **15.15.** Депрессия. **15.50.** Дом знахаря. **16.25.** Сменить работу. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Журнал потребителя. **18.40.** Сатирическая программа. **19.00.** Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Дни и месяцы». Фильм пр-ва Франции. **23.25.** Публицистическая программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Послезавтра». Фильм пр-ва США. **02.10.** Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.05.** Студия второй программы. **10.15.** Музеи Австрии. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Фильм на немецком языке. **11.35.** Фильм на английском языке. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Киносеанс. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Необитаемый остров. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.** Концерт. **16.00.** Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.30.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции. **18.15.** А. Рубинштейн. **18.30.** Журнал рок-музыки. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Развлекательная программа. **23.10.** Культурно-публицистическая программа. **23.25.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.10.** Телетеатр. **01.40.** Тропинки души. **02.10.** «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

6, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Таміра» прапануе: «Піраты XX стагоддзя». **10.00.** Паказвае Гомель. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.10.** 20 мінут рэдактара. **11.30.** Надзея-экспрэс-2. **12.50.** Аб беларускай металургіі і не толькі аб ёй. Сустрэча з доктарам тэхнічных навук, прафесарам У. І. Цімашпольскім. **13.20.** Мультфільм. **13.45.** Іграе сімфанічны аркестр Беларускай акадэміі музыкі. **15.25.**ТА «Рэха». Прыватызацыя і мы. **16.05.** Вечары расійскага тэлефільма. **17.20.** Працістаянне. **18.20.** Трэці тайм. **19.05.** Роднае слова. **19.40.** «Нов і К»-топ-10. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Сінема» прадстаўляе: «Лэдзі знікае». (Вялікабрытанія). **23.20.** НІКа. **23.35.** Рок-архіў.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** Азартные игры. **8.00.** «Марафон-15» — малышам. **8.30.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Умники и умницы. **10.35.** «Непутевые заметки, или Сказки о датском королевстве». Часть 2-я. **11.10.** Премьера телеспектакля «Мечтательница». **12.10.** Медицина для тебя. **12.40.** Премьера художественного телефильма «Раскол». 1-я серия. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Спортивная программа «Ультра-си». **15.05.** Красный квадрат. **15.45.** Шире круг. **17.30.** В мире животных. **18.10.** Оба-на. **18.45.** «Коламбия пикчерс» представляет: премьера художественного телефильма «Стингрей». 3-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Коламбия пикчерс» представляет: премьера художественного телефильма «Война Дженни». 4-я серия (США). **21.35.** Студия «Резонанс» представляет... **21.55.** Памяти П. И. Чайковского. Концерт в Государственном академическом Большом театре России. **23.25.** Сно-видение: Отряд «Витязь», Автоэкспресс, Ночной спорт, Ночной хит, Только правда, Стоп-кадр, Эротика.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Музыкальная коллекция. **8.00.** Формула-730. **8.30.** Наш сад. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** «Русская трагедия». Документальный фильм. Часть 1-я. **10.25.** Как жить будем? **11.10.** Дом в Клину. **11.30.** Политическая кухня. **12.00.** Знакомые все лица. **12.30.** Сигнальный экземпляр. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Дневной сеанс. «Забытая мелодия для флейты». 1-я и 2-я серии. **15.30.** Золотая шпора. **16.00.** Изабель. **16.45.** Футбол без границ. **17.40.** Телеэрудит. **17.45.** Многоликий Песков. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Евразия-ТВ» представляет»: «Ленин... Поезд». **21.25.** Маски-шоу. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель.**22.35.** Программа «А». **23.35.** Ночной сеанс. «Свой среди чужих, чужой среди своих».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** Открытый дом. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Програма дня. **10.00.** Новости.**10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** На пути приключений. **13.00.** Новости. **13.10.** Семья семье. **13.25.** Жить в ладу с природой. **14.15.** Спортивная программа. **14.55.** Мультфильмы У. Диснея. **16.10.** Телетеатр. «За городом». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Музыкальная программа.**19.10.**«День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Все на сцене». Фильм пр-ва США. **23.30.** Новости. **23.35.** Музыкальная программа. **01.00.** Спортивная суббота. **01.25.** «Кю и А» Фильм пр-ва США. **03.35.** Ночи в Лас-Вегас.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. **8.35.** Документальный фильм. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.35.** Сообщество в культуре. **11.10.** Разавлекательная программа. **12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино. «Место для одного». **14.35.** Вторая программа. **14.40.** Документальный фильм. **15.20.** Спортивная программа. **15.55.** Руки прочь от Ленина. **16.20.** Вторая программа. **16.25.** Животные мира. **16.55.**Розыгрыш лото. **17.00.**Панорама. **17.05.** «Полный дом». Сериал пр-ва США.**17.30.** Программа на вечер. **17.40.** Трижды искусство. **18.05.**Культурно-публицистическая программа. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.00.**Фестиваль польских художественных фильмов Гдыня-93. **20.30.** Песни о любви. **20.45.** Времена года. **21.20.** Жизнь рядом с жизнью. **22.00.** Панорама. **22.25.** Слово на воскресенье. **22.40.** Развлекательная программа. **23.25.** «Возвращение человека по прозвищу Лошадь». Фильм пр-ва США. **01.20.** Панорама. **01.35.** Концерт.

7, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** «Зоркі» на экране. «Па мянушцы «Звер». **10.25.** Якія мы гаспадары. **10.55.** Для дзяцей. «Свой садочак, як вяночак...» **11.25.** Клуб «Гаў-гаў». **11.40.** Тэлебом. **12.20.** Скарб-93.**13. 20.** Дзяржаўны канцэртны аркестр Беларусі запрашае... **14.05.** Кінаэкран-93. Лістапад. **15.20.** Таямніца. **16.05.** «Нялегка з мужчынамі». Маст. фільм (Югаславія). **17.25.** «Гінес-шоу». (Вялікабрытанія — ЗША). Частка 2-я. **17.55.** І быў вечар, і была раніца»... Дак. фільм. **18.05.** «Смутак на дваіх». Прэм 'ера відэафільма. **19.05.** Запрашаем на вячоркі. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** «Войскі асобага прызначэння». Тэлефільм (Аўстралія). **21.35.** «Сінема» прадстаўляе: «Іншая жанчына». **22.55.** Каскад. **23.10.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **7.00.** Мультфильмы. **7.30.** Охранная грамота. **8.00.** Центр. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Студия «Резонанс» представляет...**10.50.** Премьера документального фильма «Лидия Русланова». 1-я серия. **11.55.** Премьера художественного телефильма «Раскол». 2-я серия. **12.50.** Хоккей. Чемпионат МХЛ. ЦСКА — «Динамо». 2-й и 3-й периоды. **14.20.** «Мы». Авторская программа Владимира Познера. **15.05.** Клуб путешественников. **15.55.** Живое дерево ремесел. **16.00.** Панорама. **16.40.** Премьера мультфильма «Каспер и его друзья». **17.30.** Телелоция. **18.00.** Серпантин. **19.05.** КВН-93. **21.00.** Воскресенье. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00, 01.20.** Матч-реванш за звание чемпиона мира по боксу среди профессионалов в тяжелом весе. **23.25.** Последний киносеанс. «Десять лет без права переписки».

КАНАЛ «РОССИЯ»

5.00. Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». Гран-при Австралии. **7.00, 13.00, 19.00, 22.00.** Вести. **7.25.** «Тот, кто с песней». Документальный фильм. **7.50.** Мульти-пульти. **8.00.** Доброе утро. **8.30.** Программа «Ключ». **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** «Русская трагедия». Документальный фильм. Часть 2-я. **10.25.** Аты-баты... **10.55.** Леди эпохи. **11.50.** Белая ворона. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Премьера телеэкрана. «В городе Сочи темные ночи». **15.40.** РТВ — избранное. **16.50.** Волшебный мир Диснея. **17.40.** Фильм-премьер. **17.55.** Америка Владимира Познера. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Евразия — ТВ» представляет: «Ленин... Поезд». 2-я серия. **21.25.** У Ксюши. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Коробка передач. **22.50.** Ночной сеанс. «Служили два товарища».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.35.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Телеутро. **10.25.** Программа для детей. **10.35.** Телеутро. **11.10.** «Пугвалл». Сериал пр-ва Австралии. **12.00.** Документальный сериал.**12.50.** Телеконцерт пожеланий. **13.20.** Музыкальный ящик. **14.15.** С камерой среди зверей. **14.45.** Золотые годы английской комедии. **16.10.** Культурно-публицистическая программа. **16.30.** 100 вопросов. **17.00.** Перец и ваниль. **17.40.** Антенна. **18.00.** Телеэкспресс.**18.30.**«Династия». Серия 214. **19.25.** Семь дней — мир. **19.45.** Огнем и мечом. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Реквием для Гренады». Сериал пр-ва Испании. **22.10.** Спортивное воскресенье. **23.00.** Программа кабаре. **23.45.** Вокруг большой сцены. **00.20.** «Любимая Эммо, дорогая Бобэ». Фильм пр-ва Венгрии.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательна программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** Художественный фильм. **15.00.** Спортивная студия. **16.00.** Путешествие во времени и пространстве. **16.50.** Вторая программа. **17.00.** Панорама. **17.15.** «Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. **17.40.** Программа о животных. **18.15.** События недели. **18.45.** Студия второй программы. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** Театр моды. **20.40.** Джаз. **21.00.** Мультсериал. **21.10.** Специальная линия. **22.00.** Панорама. **22.30.** Песни кабаре. **23.05.** «На краю». Сериал пр-ва США. **23.55.** Фестиваль польских художественных фильмов Гдыня-93. **00.20.** Повести о музыке. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт.

Lekcja języka polskiego

pani mgr Matyldy Świgoń

Temat: Zasady pisowni wyrazów z "ż"

Nowe wyrazy;

potężny - магутны
pieniężny - грашовы
obraźliwy - абражальны
pokrewny - сваяцкі
pożądanie - пажанданне
wahadło - маятник
łodyga - сцябло
drużyna - атрад
ważyć - узвешваць
grozić - пагражаць
mrozić - марозіць
zachodzić - заходзіць

1. "ż piszemy wtedy, kiedy w wyrazie pokrewnym zachodzi wymiana na "g", "dz", "h","z", "ź", "s" np.

potężny-potęga
mosiężny-mosiądz
drużyna-druh
grożę-groza
przerażenie-przerazić
wyżej-wysoko
łodyżka-łodyga
pieniężny-pieniądz
ważyć-wahadło
mrożony- mróz
obrażać-obraźliwy
mąż-męski
książka-księga

2 a) "ż"piszemy w zakończeniach rzeczowników rodzaju żeńskiego na -aż, -eż,np.

sprzedaż, odzież, -maża(do wozu), młodzież
ale wyjątek; macierz, macierzyństwo, macierzanka

b)i w wyrazach obcego pochodzenia np.

bagaż garaż kolportaż, reportaż mariaż montaż

3. W wielu wyrazach rodzimych i zapożyczonych, których pisownia jest historycznie uzasadniona np.

żal, żart, mżawka, żegluga, żyto, życzenie, żywo, żyletka, żniwo, żółty, żur, łóżko, żyć, pożar, zużyć, żyrować.

Uwaga;w wyrazach typu :dżem, dżuma, dżentelmen,dżoker, litera ż jest częścią dwuznaku"dż".

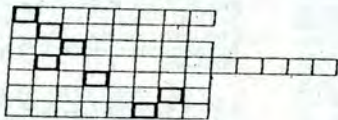
Ćwiczenie 1.

Przepisz podane wyrazy porządkując a)rzeczowniki; b)przymiotniki i c)czasowniki;

przezrocza, obrzydłe, powietrze, przedłużyć, brzmieć, przygasłe, olbrzym, utrzymać, wietrzy, krążyć, dłużej ,drzwi, skrzydlate, książka, drzemać, krzywda, drzewny, wstążka,wykrzywić, dróżka, grzmieć, żółty, chrząkać, żarzyć, chrząstkowy, grzeszny, spojrzenie, położyć, podgrzać, chrząszcz, dojrzały, żelazo, wrzucać, wrzawa, pożyteczny, wrześniowy, życie, ważka.

Ćwiczenie 2.

Wyrazy wpisz do krzyżówki i odczytaj wyraz w pogrubionych kratkach ;(pszczoła, bukszpan, wykształcenie, pszenica, pszczyna, kształt, wszędzie)

1. Na każdym miejscu
2. Inaczej forma
3. Pożyteczny owad
4. Zdobycie wiedzy
5. Ozdobny krzew
6. Zboże na bułki
7. Miasto z pięknym zamkiem

SAVOIR VIVRE

Poważna rozmowa w dużym gronie. Twoi znajomi wypowiadają poglądy, z którymi absolutnie się nie zgadzasz. Odnosisz wrażenie, że wszyscy poza tobą są jednomyślni. Czujesz, że nie możesz dłużej słuchać biernie wypowiedzi z gruntu fałszywych czy wręcz kogoś krzywdzących.

A. Bierzesz głęboki wdech, nazywasz rozwówców ciemniakami, po czym wstajesz i demonstracyjnie odchodzisz, obiecując, że twoja noga więcej w tym gronie nie postanie.

Wariant niewątpliwie wymagający odwagi, ale nieskuteczny. Nikogo nie przekonałaś ,wszystkich obraziłaś, a ten, kto zachował spokój -ma uczucie przewagi.

B. Spokojnie wykładasz swoje racje. Nie wdajesz się w polemikę (i tak cię zakrzyczą),a tylko oświadczasz,że masz na tę sprawę (czy osobę) inny pogląd.Jeżeli mówiono niepochlebnie o ludziach, których szanujesz-prosisz, aby nie robiono tego więcej w twojej obecności.

Prezentujesz siebie jako osobę samodzielnie myślącą i stanowczą. Twoja reakcja rozumnym da do myślenia, o nierozumnych nie warto zabiegać.

C. Milczysz, cierpisz i czekasz, aż rozmówcy zmienią temat.

Wariant dla oportunistów -wbrew pozorom mało komfortowy-co prawda nie "wychylasz się" ,ale pozostaje kac moralny i wyrzuty sumienia.

Figle wiatru

Jesienny wiatr przez okno wpadł.
Dmuchnął parę razy,rozsypał wyrazy
Ale wy je ułożycie należycie.

trąbce Franek na trąbi
fika cyrku w kozły Pajac
konia Janek dla przyniósł siana
gruszki drzewie Na rosną smaczne
Astry grządce na zakwitły.

Pomyśl i odgadnij!

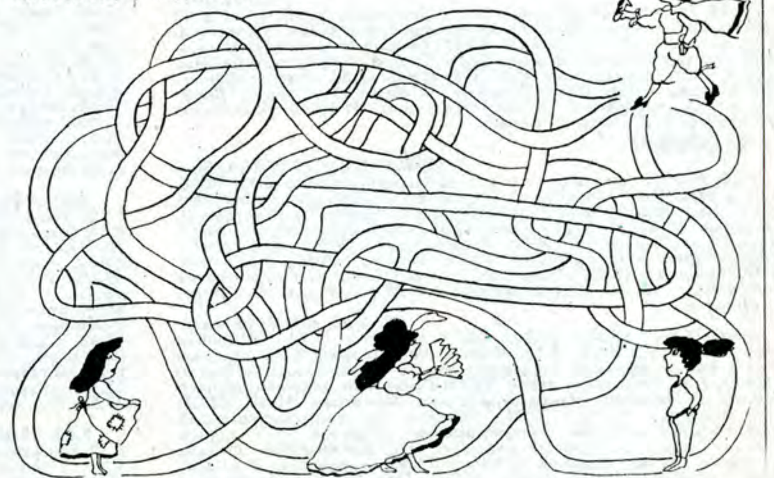
Jakie "pałki" się zapala ?
Jakie "raki"w polu rosną ?
Jakie "sanki" kwitną wiosną ?

Zapamiętaj przysłowia:

1)Nie budź licha , póki spi.
2)Powiedziały jaskółki, że niedobre są spółki.
3)Płotka wyleci wróblem, a wraca wołem.
4)Bieda rozumu uczy.
5)Na dwoje babka wróżyła.

Labirynt

Komu królewicz przymierzy pantofelek?

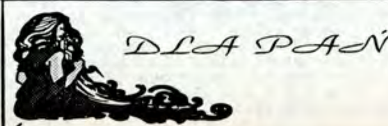

Kuchnia Polska

Babka ziemniaczana na ostro

2 kg. ziemniaków, 50 dag. dobrej kiełbasy lub bekonu, 2 łyżki smalcu, 2 cebule, 2 jajka, 3 ząbki czosnku, sól, pieprz do smaku,po łyżeczce zmielonego majeranku i kminku,łyżeczka ziołowego pieprzu lub ostrej papryki.

Ziemniaki umyć i zetrzeć na tarce, jeżeli mają one zbyt wiele soku,odcedzić lub dodać-łyżkę, dwie-mąki ziemniaczanej albo zmieszanej po połowie z pszenną. Kiełbasę lub bekon pokroić w drobną kostkę,przesmarzyć na łyżce smalcu, dodać do ziemniaków. Cebułę obrać, umyć i zetrzeć na drobnej tarce, dodać do masy.Czosnek zmiażdżyć z solą, połączyć z resztą. Wbić jajka, dodać przyprawy, dokładnie wymieszać. Formę wysmarować pozostałym smalcem, wypełnić masą ziemniaczaną i piec w średnio rozgrzanym piekarniku ok. 1,5 godziny. Podawać na gorąco z surówkami.

Atrakcyjną bądź!

Wszyscy wiemy, że atrakcyjne kobiety darzy się znacznie większym szacunkiem i respektem niż kobiety zaniedbane.

Jeszcze Casanova zauważył , że;"Uroda to weksel honorowany na całym świecie za okazaniem."I właśnie dlatego należy siebie jak najlepiej wykreować i sprzedać. Oto rady osób doświadczonych;

-To twoja postawa mówi, jak świat ma cię traktować na podstawie twojego wyglądu. Można z niej wyczytać czy czegoś się boisz, czy jesteś chora, zmęczona , nieszczęśliwa, czy należysz do zwycięzców czy przegranych. Postawa jest najważniejsza w języku ciała. Obejrzyj się w lustrze i oceń kogo widzisz ?

-Pierwszym objawem utraty ducha jest mniejsza dbałość o wygląd zewnętrzny. Pamiętaj, że im bardziej dbasz o wygląd,tym więcej masz pewności siebie.

-Przyłapuj siebie w dużych lustrach sklepowych .Zdziwisz się niepomiernie, że ta przygarbiona, ze ściśniętymi ustami kobieta, to ty sama. Widziałaś siebie rano, kiedy zrobiłaś makijaż i przybrałaś bojowy wyraz twarzy. Co się więc stało ?

-Twarz interesująca jest bardziej atrakcyjna niż twarz piękna.A jak mieć atrakcyjną twarz? Twarz interesująca wyraża ożywienie, zaciekawienie światem i rozmowcą.

-Udawaj zadowoloną, zwycięską, po prostu udawaj.

-Chodź energicznie i zdecydowanie. Patrz ludziom w twarz i uśmiechaj się niezobowiązująco.

-Dobieraj starannie słowa, kiedy mówisz o sobie.Jeśli zgubiłaś parasolkę, nie wrzeszcz; "ale ze mnie niezdara". Nie karć siebie, jeśli źle zrozumiałaś polecenie szefa i zrobiłaś mnóstwo niepotrzebnej roboty. Powiedz sobie raczej; nic się nie stało. Słowem, rozmawiaj ze sobą tak, jak z kimś ważnym i cennym.To ci doda pewności siebie, wewnętrznej pogody.

-Pomyśl w końcu ;nawet Kopciuszek musiał włożyć piękną sukienkę!

-Zmień w sobie tyle, ile możesz. Zmiany w tobie sprawiają, że wydasz się bardziej ożywiona, a to podnosi atrakcyjność.

Z uśmiechem

Pomyłka

-Spotkałem wczoraj twoją żonę.
-I cóż mówiła?
-Zaledwie parę słów.
-W takim razie to nie była moja żona.

W filharmonii

-Byłaś wczoraj na koncercie?
-Tak!
-I cóż tam słuchałaś?
-Ach ,nie uwierzysz...Kaśka zerwała z Tadkiem,Jolka przenosi się do innej szkoły, rodzice Anki kupili forda...

Posłuchajmy astrologa

Druga dekada Skorpiona
3-12 listopada

Skorpiony z tej dekady są to na ogół ludzie bardzo inteligentni, oryginalni i niekonwencjonalni. Doskonale sobie radzą na stanowiskach kierowniczych i to zarówno w pracy zawodowej, jak i społecznej.

Przy kulminacji niekorzystnych cech charakteru osoby te przejawiają dużą agresję, chęć przewodzenia za wszelką cenę oraz nietolerancję dla ludzi o innych poglądach. Najczęściej cechy charakteru u poszczególnych osób są jednak przemieszane, stąd spotykamy Skorpiony uczciwe i obiektywne, lojalne i przyjacielskie. W przeciwieństwie do Skorpionów z pierwszej dekady, są mile widziani w towarzystwie, gdyż dysponują dużą wiedzą, błyskotliwą oceną, dowcipem i zdolnościami oratorskimi. Czasem jednak trudno jest przewidzieć do końca ich zachowanie i mogą zaskoczyć czymś nieprzyjemnym. Ich życie osobiste i małżeńskie jest o wiele szczęśliwsze od urodzonych w poprzedniej dekadzie, aczkolwiek i oni posiadają wybujały erotyzm, a więc i z wiernością małżeńską nie jest najlepiej.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 4685
Nakład **9000** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena: 35 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
IV kw. 120 rb.
I kw. 1994r. 630 rb.

Redaktor naczelny
L. Michajlik